

T.C. KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI BİLİM DALI

**ANADOLU MASALLARININ YARATICI DRAMA İLE
AKTARILMASINA DAİR ATÖLYE PLANI ÖNERİSİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

AYSU DOĞAN

KOCAELİ 2021

T.C. KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI BİLİM DALI

**ANADOLU MASALLARININ YARATICI DRAMA İLE
AKTARILMASINA DAİR ATÖLYE PLANI ÖNERİSİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

AYSU DOĞAN

TEZ DANIŞMANI: PROF. DR. İŞİL ALTUN

Kabul Edildiği Enstitü Yönetim Kurulu Karar ve No: 07.07.2021/16

KOCAELİ 2021

İÇİNDEKİLER

ÖZET	II
ABSTRACT	III
KISALTMALAR	IV
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1.KURAMSAL ÇERÇEVE VE TANIMLAR.....	6
1.1. Masal	6
1.2. Anadolu Masalları.....	8
1.3. Eğitimde Masalın Yeri	11
1.4. Yaratıcı Drama Yöntemi	15
1.5. Eğitimde Yaratıcı Drama.....	21
1.6. Kültür Aktarımı	25

İKİNCİ BÖLÜM

2. ATÖLYE PLANLARI	29
2.1. Hazırlık Atölyesi 1.....	29
2.2. Hazırlık Atölyesi 2.....	31
2.3. Anadolu Masalına Giriş Atölye Planı.....	33
2.4. Dülger Kızı Masalı Atölye Planı	36
2.5. Nardaniye Hanım Masalı Atölye Planı.....	39
2.6. Nohut Oğlan Masalı Atölye Planı	41
2.7. Küllü Fatma Masalı Atölye Planı	43
2.8. Genel Değerlendirme Atölyesi	46
SONUÇ.....	48
KAYNAKÇA.....	51
EKLER.....	57
ÖZGEÇMİŞ	64

ÖZET

Bu çalışmada Milli Eğitime bağlı okullarda eğitim gören 5.sınıf ortaokul öğrencilerine Anadolu Masallarının yaratıcı drama yöntemiyle nasıl aktarılabilceğine dair bu alanda çalışan eğitimciler için atölye planları önerisi sunulacaktır. Yaratıcı drama yöntemi ile kültür aktarımı bireye yaşantı sunduğundan daha hayati olacak ve unutulmayacaktır.

Çocuklarımızı bu coğrafyadaki sözlü kültürümüzün ürünü kendi masallarımızdan haberdar etmek onları bizden kahramanlarla tanıştırmak önemlidir. Yıllardan beri Anadolu'da anlatılan Türk Masallarının yeni bir bağlamda farklı ve özgün uygulamalarla çocukların kavram haritasında yer alması sağlanacaktır. Kendi kahramanlarını tanıyan çocukların kendi kültürlerine olan bilinçleri ve merakları artırılmaya çalışılacaktır. Çocukların verilen kahramanları yaratıcı drama yöntemi ile günümüz dünyasına taşımaları amaçlanmıştır.

Seçilen masallarda yer alan kahramanların eğlenceli ve dinamik, pedagojik olarak yaşlarına uygun olması göz önünde bulundurulmuştur. Bu kahramanlar şunlardır: Nohut oğlan, Nardaniye Hanım, Küllü Fatma, Dülger Kızı. Çocukların böylece kendi kültürlerine ait masallar olduğunu bilmeleri ve ilgilerinin artmaları hedeflenecektir.

Anahtar Kelimeler: Masal, Drama, Kültür, Türkçe

ABSTRACT

In this study, a model proposal will be presented to educators studying in this field on how to transfer Anatolian Tales to the 5th-grade secondary school students studying at schools affiliated to the National Education by means of the creative drama method. Cultural transmission with the creative drama method will be crucial and not be forgotten as it offers an individual life.

Telling about our own tales, and introducing our heroes, which are the products of our oral culture in this geography, to our children is important. Turkish Tales being narrated in Anatolia for many years, will be included in children's learning maps thanks to different and original practices. The cultural awareness and curiosity of the children, who are familiar with their own heroes, will be tried to be increased. It is also aimed that children convey these tale heroes to today's world through the creative drama method.

It has taken into account that the heroes in the selected tales are funny and dynamic for the kids. These tale heroes are; Nohut Oğlan, Nardaniye Hanım, Küllü Fatma, Dölger Kızı. Thus, it is aimed that children will know about the tales belonging to their own culture and that their will interest increase.

Keywords: Fairy Tale, Drama, Culture, Turkish

KISALTMALAR

SOKÜM: Somut Olmayan Kültürel Miras

TYÇ: Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi SOKÜM: Somut Olmayan Kültürel Miras

UNESCO: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

GİRİŞ

2019 yılında Millî Eğitim Bakanlığının hazırladığı Türkçe Öğretim Programına göre öğrenciler milli ve manevi değerleri benimsemeliler. Türk ve dünya kültürüne ait sanatsal değerleri fark etmeliler.

Bilim ve teknoloji alanında yaşanan hızlı değişim ve gelişmeler toplumun ve bireyin ihtiyaçlarını da etkilemiştir. Eğitim alanındaki yenilik ve gelişmeler bireylerin rollerini yeniden şekillendirmiştir. Bu değişimle bilgiyi üreten, hayatta işlevsel olarak kullanabilen, problem çözebilen, eleştirel düşünen, girişimci, kararlı, iletişim becerilerine sahip, duygudaşlık yapabilen, topluma ve kültüre katkı sağlayan niteliklerle donatılmış bireyler yetiştirmeyi amaçlar (MEB,2019:5).

MEB'in yeni yaklaşımları ve Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi bakımından program güncellenmiş ve çağın gerekleri öğrencilere kazandırılmak istenmiştir.

Birleşmiş Milletler Eğitim Bilim ve Kültür Örgütü olan UNESCO, 17 Ekim 2003 tarihli 32. Genel Konferansı'nda "Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesini" kabul etmiştir. Sözleşme'nin 2. maddesinde Somut Olmayan Kültürel Miras şu şekilde tanımlanmıştır: "Somut Olmayan Kültürel Miras; toplulukların, grupların ve kimi durumlarda bireylerin, kültürel miraslarının bir parçası olarak tanımladıkları uygulamalar, temsiller, anlatımlar, bilgiler, beceriler ve bunlara ilişkin araçlar, gereçler ve kültürel mekânlar anlamına gelir. Kuşaktan kuşağa aktarılan bu somut olmayan miras, toplulukların ve grupların çevreleriyle, doğayla ve tarihleriyle etkileşimlerine bağlı olarak, sürekli biçimde yeniden yaratılır ve bu onlara kimlik ve devamlılık duygusu verir; böylece kültürel çeşitliliğe ve insan yaratıcılığına duyulan saygıya katkıda bulunur." (Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi 2003).

Kültürler arası benzerlikler, değişmeyen karakter özellikleri keşfettirilmelidir çünkü evrensel değerler ve duyguların tüm insanlık için geçerli olduğu bilinirse bireyin duygudaşlık yetisi oluşacak ve toplumsal barış sağlanabilecektir. Bir kültüre ait geleneklerin masalların içerisinde nasıl var olabildiği ve masalları çağdaş hale getirip kurgularsak halk edebiyatımızla yeni kurgular için ilham olabileceklerdir. Yaşadığımız çağ olan 2000 yılından sonra doğan Z kuşağı çocuklar dijital bir dünyanın

içine doğmuşlardır. Onların sahip olduğu bilgisayar oyunları kendi oyun evrenlerini bu dijital dünya üzerine kurmalarına neden olmuştur. Çocuklar kendilerini popüler oyunlardaki karakterler ile özdeşleştirmişlerdir (Seymen,2017:470).

Çocuklar çağın getirdiği teknoloji nedeniyle oyun oynamak için ekranlara bağılyken günümüzde pandemi nedeniyle eğitim için de ekranlara bağımlı hale gelmiş durumdadır. Bu süreç atlatılıp okullarda eğitime devam ettiğimizde çocuklar akranlarıyla oyunlar oynamalı ve çağdaş etkileşimli eğitim yöntemleri ile sürece devam etmelidir. Öğrenciler, Anadolu Masalları ile karşılaştıklarında kendi kadim kültürlerinden kahramanları tanımış olacaklardır. Anadillerine olan ilgileri ve kelime bilgileri artırılarak bilişsel olarak gelişmeleri sağlanacaktır.

Okullarda yürüttüğümüz eğitimde temel amaç değerlerimiz ve yetkinliklerle bütünleşmiş bilgi, beceri ve davranışlara sahip bireyler yetiştirmektir. Hazırlanan öğretim programlarıyla bilgi ve beceri kazandırılmaya çalışılırken değerlerimiz ve yetkinlikler bu bilgi, beceri ve davranışların arasındaki bütünlüğü kurmaktadır. Toplumumuzun millî ve manevi kaynaklarından damıtılarak dünden bugüne ulaşmış olan değerlerimiz ve yarınlarımıza aktaracağımız öz mirasımızdır. (MEB,2019:6).

Bu çalışmada, Ortaokul 5.Sınıf öğrencilerine Türkçe dersi konusu olan masal türünü öğretmeye, tanıtmaya ve Anadolu Masallarına dair farkındalık kazandırmaya yönelik yaratıcı drama ders planları hazırlanmıştır.

Bu araştırmanın problemi: “Anadolu Masalları Türkçe Derslerinde Yaratıcı Drama yöntemiyle nasıl öğrenilebilir?”

Alt Problemler ise:

1. Anadolu Masalları Kahramanları ve Dünya Masal Kahramanlarının karşılaştırması yapılarak evrensel değerlere ulaşılabilir mi?
2. Anadolu Masalları yaratıcı drama yöntemi ile öğrenildiğinde kültür aktarı mı gerçekleştirilebilir mi?
3. Masalları anlatmaktan ziyade drama yöntemi ile öğrenmek öğrencilerin sosyalleşmesi ve birlikte hareket edip ortaya bir ürün koymayı sağlar mı?

Bu çalışmamızda araştırma konusu olarak Anadolu masal kahramanlarından; Nohut Oğlan, Nardaniye Hanım, Dölger Kızı, Küllü Fatma adlı masallara yer verilmiştir. Masallar, Pertev Naili Boratav, Naki Tezel ve Tahir Alangu'nun derlediği masalların arasından seçilmiştir. Her çalışmanın sonunda masalların tam metni verilmiştir. Masallar seçilirken ¹Millî Eğitim Bakanlığı Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü ve UNESCO Türkiye Milli Komisyonu'nun uyguladığı Anadolu Masalları ve Anlatan Öğretmen adlı projelerin içerisinde yer almasına dikkat edilmiştir çünkü bu masallar çocuklar için pedagojik olarak uygun hale getirilmiştir.

Bireylerin içinde buldukları yüzyılın beklentilerine cevap vermeleri için gerekli olan beceriler 21. yüzyıl becerileri olarak adlandırılır. 21.yüzyıl becerilerinde hem bilgi hem de beceri harmanlanmış olmalıdır. Yaratıcı düşünme, etkili iletişim, üretkenlik, iş birliği, eleştirel düşünme, takım çalışması, yaratıcılık bu çağın gereklerindedir (Boyacı ve Özer 2019:711).

2019 Türkçe Dersi Eğitim Programına bakıldığında kazanımlar olarak 21.yüzyıl becerilerinin öne çıkarıldığı görölmektedir. Programda tüm alanlarda öğrenme, bireysel ve sosyal gelişme ile mesleki becerileri edinmenin ön şartının dil becerilerinin ve yeterliliklerinin geliştirilmesi olduğunu ifade eden ve belli aralıklarla çağın gereklerine uygun olarak güncellenen Türkçe dersi öğretim programları ile sadece dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin geliştirilmesi değil, aynı zamanda zihinsel becerilerin geliştirilmesi ve bu becerileri kullanarak öğrencilerin kendilerini kişisel, sosyal ve akademik yönden geliştirmeleri amaçlanmaktadır (MEB, 2019). 2019 programında öğrencilerin hem ulusal hem de uluslararası düzeyde; kişisel, sosyal, akademik ve iş hayatlarında ihtiyaç duyacakları beceri yelpazeleri olan yetkinlikler Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinde (TYÇ) belirlenmiştir (MEB, 2019: 4).

¹ Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü ile UNESCO Türkiye Milli Komisyonu'nun ortaklığıyla hayata geçirilen 'Anadolu Masalları Projesi', çocukları kendi kültürel kodlarımızı taşıyan, onlara farklı evrenlerin kapısını aralayan ve hayal güçlerini geliştiren Anadolu masalları ile tanıştırmayı amaçlıyor. Proje kapsamında oluşturulan akademik heyet, önce en sevilen Anadolu masallarını derledi, ardından derlenen masallar uzman akademisyenlerce incelendi ve seçilen 80 masal çocukların seviyesine uygun şekilde yeniden düzenlendi((Selçuk, Ziya,2019,Demirören Haber Ajansı Röportajı).

TYÇ sekiz anahtar yetkinlik belirlemekte ve aşağıdaki gibi tanımlamaktadır:

- Anadilde iletişim
- Yabancı dillerde iletişim
- Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler
- Dijital yetkinlik
- Öğrenmeyi öğrenme
- Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler
- İnisiyatif alma ve girişimcilik
- Kültürel farkındalık ve ifade

2019 programlarında öğrenme öğretme süreci şöyle açıklanmıştır:

“...Öğrencilerin öğrenme öğretme sürecine aktif katılımı sağlanmalı ve öğrenciler kendi öğrenmelerinin sorumluluğunu almaları konusunda teşvik edilmelidir. Öğrencilerin öğrendiklerini içinde yaşadıkları sosyokültürel ve çevresel durumlarla ilişkilendirmelerine imkân sağlayan, aktif olarak katılabileceği etkinlik ve çalışmalara yer verilmelidir. Bu tarz etkinlik ve çalışmalar öğrenmeyi daha anlamlı ve kalıcı kılmakla birlikte öğrencilerin öğrenmeye karşı olumlu tutum geliştirmelerine katkı sağlayacaktır ...” (MEB, 2019: 9).

Bu çalışmada TYÇ kapsamında belirlenen Kültürel farkındalık ve ifade kazanımını kazandırmaya yönelik Anadolu Masallarından yola çıkarak drama atölyeleri oluşturulmuştur.

UNESCO 17 Ekim 2003 tarihinde 32. genel konferansında Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesini imzalamıştır. Bu sözleşmeye göre sözlü anlatımlar ve sözlü gelenekler, gösteri sanatları, toplumsal uygulamalar, ritüeller ve festivaller, halk bilgisi, evren ve doğa ile ilgili uygulamalar, el sanatları geleneği somut olmayan kültürel miras olarak tanımlanmıştır. Sözlü anlatımlar içerisinde yer alan ve korunması gereken türlerden birisi de masallardır.

Araştırma neticesinde Anadolu Masalları ile kültürel farkındalık kazandırılması amaçlanmıştır. Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda kültürel kimlik farkındalığı ve farklı kültürlerle duyarlılık, ana yetkinler arasında sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler ile kültürel farkındalık ve ifade olarak yer bulmuştur.

Bu araştırmada Anadolu masallarından: Nardaniye Hanım, Dülger Kızı, Küllü Fatma, Nohut Oğlan masalları ele alınacaktır. Bu masallar ele alınırken yaratıcı yöntemi kullanılacaktır. Araştırma MEB'e bağlı okullarda 5.sınıf öğrencileri için hazırlanmıştır. Yaratıcı Drama yöntemi teknikleri ve seçilen masallarla sınırlıdır.

Araştırma nitel araştırma yöntemine dayalı yürütülmüştür, nitel araştırma türlerinden doküman analizi ve tarama modeli önemli bir yer tutmaktadır. Tarama yoluyla ulaşılan yaratıcı dramanın uygulama aşamaları incelenmiş; bu tekniklerden dersin amacına hizmet edecekler belirlenmiştir. Bu çalışmada, masallarla kültür aktarımı eğitiminde sürecin etkin gerçekteştirilmesi amacıyla, işbirliğine dayalı etkin ve anlamlı öğrenme ilkeleriyle uyumlu şekilde öğrenme yaratıcı drama yöntemiyle sağlanmıştır. Söz konusu model önerisinin gerçekteştirilmesinde yaratıcı drama teknik ve etkinlikleri öğrenme/öğretme sürecine dâhil edilerek öğrenenlerin en üst seviyede aktive edebilerken grupla çalışma ilkesi esas olan işbirlikçi öğrenme ön plandadır.

Yaratıcı drama yöntemi; iletişimsel, göreve dayalı ve eylem odaklı yöntemin birleşim kümesi yöntemidir denilebilir. Yaratıcı drama uygulanırken grupla iletişim halinde olma, geçmiş deneyimleri paylaşma, yaratıcı ve eyleme dayalı görevlerde sosyal bir aktör olarak yer alma esas olduğundan iletişimsel, göreve dayalı ve eylem odaklı yöntemlerle bağlantısının kurulması önemli görölmektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. KURAMSAL ÇERÇEVE VE TANIMLAR

1.1. Masal

Türk Dil Kurumu'nun 2011'de yayınladığı Güncel Türkçe Sözlükte yer alan tanıma göre masal; Arapça mesel kelime kökeninden gelir. Genellikle halkın yarattığı, hayale dayanan, sözlü gelenekte yaşayan, çoğunlukla insanlar, hayvanlar ile cadı, cin, dev, peri vb. varlıkların başından geçen olağanüstü olayları anlatan edebî tür.

Daha eskiye dönüp incelediğimiz de ise: Masallar, Divan-ü Lügat 'it Türk'te karşımıza “ödkünç” kavramıyla çıkar. Çağatay Türklerinde “tumtak”, Kerkük Türklerinde “masal”, Azeriler de “nağıl”, Teleüt Türkleri “çerçok”, Kırgızlar “ezteg”, Şoz Türkleri “libak”, Balkan Türkleri “masal”, Yer Kent ve Kaçkar Türkleri de “çöcek” derler (Ketene,1990, Akt. Helimoğlu Yavuz,2009:25).

Türk Edebiyatında “Türkçülüğün Esasları ve Küçük Mecmua” adlı eserlerinde masal ve masal derlemesi kavramlarına yer veren ilk kişi Ziya Gökalp'tir. Ziya Gökalp'in ardından Mehmet Fuad Köprülü akademik olarak halk edebiyatı çalışmalarına öncülük etmiştir. Köprülü'nün öğrencisi olan Pertev Naili Boratav ise saha araştırmaları ve derlemeleri ile bu çalışmalara yeni bir boyut kazandırmıştır sonrasında Türk Edebiyatında masal deyince akla gelen ilk isimlerden biri olan Pertev Naili Boratav'a göre masal dinden ve töreden bağımsız olarak hayal ürünü olan anlatılardır (Kesmeçi ve Yiğit,2015:1320-1338).

Folklor Araştırmacılarımızdan; Eflatun Cem Güney'e göre masallar hayal ürünü olarak sınırlandırılmaz içerisinde barındırdığı motiflerle insan ruhunda yapılmış bir seyahat hissi yaratırlar. Masalda geçen olaylar birbirine benzer gibi görünse de, her biri ayrı bir duygu yoğunluğunun, yaratıcı düşüncenin ürünüdür. Her birinden ayrı sonuçlar çıkar. Masalda geçen olaylar insana köklü bir anlayışın ve

beğeni dünyasının kapılarını açar. Egemen gücü karşısına alan kahramanlar, insan biçiminde olmalarına rağmen olağanüstülüklerle çevrilidir. Bu olağanüstü kahramanlar kötülükle, kabalıkla, haksızlıkla savaşır ve kazanır.

Masal, insan davranışlarındaki temel zıtlıkları ve gerilimleri yansıtan evrensel bir anlatma isteğinin ürünüdür. Her ulusun masalı ayrı görünse de aslında tüm masallar zıtlıkların ve çelişkilerin ortaya konulmasında, düşsel varlıkların yaratılmasında aynı kurgu çevresinde gelişir. Masallar, halkların yaşam biçimlerini, dünyaya bakışını ve değer yargılarını yansıtmaları yönünden de önemli kültür kaynaklarıdır. Masalın düşünce kaynağı, insanın ahlak ve beğeniyle kurduğu kişiliğidir (Binyazar,2011: 93-100).

Masallarda toplumun psikolojisi saklıdır. Bascom'un buna örneği şu şekildedir: *“Ashantiler arasında, eski devirlerde köylü arkadaşına, bir reise veya hatta Ashanti kralına karşı şikâyeti olan kimsenin, onun istenmeyen huylarını sergileyerek alay etme ve olayı bir anlatıya temel olarak oturtan yöntemler itibar gören adetlerdi. Böylece bir köle kötü sahibini, tebaa da kötü reisini sergilemiş olurdu. Anlatıcı oldukça yetkin bir kişiydi. Söylediklerinin yalnızca uydurma olduğunu belirterek kendisini güvenceye alırdı. O aynı zamanda kişilerin isimlerini kullanmaktan kaçınırdı. Bir anlatının ortasında veya iki anlatı arasında, aktörler devreye girebilir ve anlatıdaki çeşitli karakterlerle ilgili son derece realist ve zekice taklitler yaparak, dinleyenlerin kahkahadan kırabilirler. Gerçek hayatta gök tanrısı tarafından cezalandırılmış olan bir kimseye insanlar böylesine gülemezler. Ayrıca bu anlatılar insanlara papazların hile yapmaları, bir şefin alçaklığı gibi herkesin bildiği ama söyleyemeyeceği konular hakkında konuşma ve gülme fırsatı verirdi. Böylece Batı Afrikalılar psikanalistlerin, baskı teorisinin gerçeğini keşfetmiş ve bu yollarla, dışa vurulmadığında tehlikeli bir karmaşık haline dönüşebilecek olan bir durum için, çıkış yolu aramışlardır.”* (Bascom,Akt:HelimoğluYavuz,2009:18).

1.2. Anadolu Masalları

Türk halk edebiyatının tanıtılmasında öncülük yapmış ve Türk Masallarını günümüz yöntemleriyle derleyen kişi olarak karşımıza Ignacz Kunoş çıkar. Anadolu'da yer alan mâni, türkü, ninni, bilmece, masallar derleyerek bu alana öncülük eden önemli isimlerden biri olmuştur (Boratav,2009:9).

1913 yılında yayınladığı kitabı 44 Türk Masalı adlı kitabının önsözünde Türk Masallarında şu şekilde bahsetmiştir:

“Yazın geleneği oluşmamış Türkiye’de masallar, Osmanlı sosyal hayatının kendine has özelliklerini biçimlendiren masal anlatıcılarının dikkatli dinleyicilerinden toplanmıştır. Bunlar, İstanbul’un kenar mahallelerinde her gün duyulabilecek, Konstantinopolis’in aslında Türk mahallerini oluşturduğu küçük köhne evlerde bir tandırın etrafında oturan yerli kadınların çocuklarına ve arkadaşlarına anlattığı masallardır. Bu masallar Hint kaynakları ve “Bin bir Gece Masalları” gibi Avrupa bilinci tarafından asimile edilmiş olanlarla hiçbir şekilde özdeş değildir; hatta onları hiç andırmazlar bile. Tüm gerçek Türk masalları bunlardan tamamıyla bağımsızdır, içerik ve yapı itibariyle daha çok Batı tarzıyla ilişkilendirilebilirler. Aslında içerisinde sadece İslam inancının nüfuz ettiği ve karakterlerinin Müslüman olduğu Doğu masalları sınıfına yerleştirilebilirler. Vücutlarını saran kaftanları, başlarındaki sarıkları ve ayaklarındaki çarıkları, hepsi Doğu kökenlerini açığa çıkarır. Masallarında anlattıkları kahramanca eylemleri, savaş ve zaferleri neredeyse tüm Avrupa ülkelerinin halkbilimlerinde de bulunabilecek örneklerdir. Neredeyse tüm Türk masalları peri masalları safına aittir. Türk Masalları bin bir gecenin değil bin bir günün masallarıdır.” (Kunoş,2018:Önsöz).

Türkiye’de ise Ziya Gökalp, masalların üzerinde durmuş ve 1922 yılında Küçük Mecmua’da masallar yayımlamıştır. 1927’de kurulan Halk Bilgisi Derneği kurulmuş ve yurdun dört bir yanından derleme çalışmaları yapılmaya başlanmıştır.1938 yılında Ankara Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesinde Türk Halk Edebiyatı derslerini okutmaya başlayan Pertev Naili Boratav öğrencilerini masal derlemeye teşvik etmiştir.1946 yılı itibari ile de Wolfram Eberhard ve Pertev Naili

Boratav Türk Masalları Kataloğunu meydana getirmişlerdir. 1953'te basılan bu kitapta 378 masal tipi vardı ve masallar sınıflandırılmıştır (Boratav,2009:9-12).

Boratav'ın ardından Mehmet Tuğrul, Saim Sakaoğlu, Bilge Seyidoğlu ve Umay Günay'ın doktora çalışmaları masal araştırmalarının akademik yönün temelini teşkil eder. 1973'li yıllarda başlayan bu akademik çalışmaların sayısı bugün oldukça fazladır (Oğuz,2016:158). 2000 ve 2020 yılları arasında Yök Ulusal Tez Merkezinde 37 tane yapılmış çalışma vardır.

Çelik (2000), "Türk Masallarında Ölüm ve Yas" başlıklı yüksek lisans tezinde masallardan halkın ölüme bakış açısını, ölüm olgusu etrafında gerçekleşen gelenek ve göreneklerini ortaya çıkarmayı amaçlamıştır.

Çorbacı (2000) ise masalarda yardımcı ihtiyar motifini işleyerek, masalların, halk edebiyatı, etnolojik ve sosyolojik açılardan son derece önemli olduğunu belirtmiştir.

Sarıkaya (2004), Türk Masalları üzerinden aile yapısını inceleyerek, Türklerde son derece sağlam temeller üzerine oturtulmuş bir aile yapısı bulunduğu sonucuna ulaşmıştır.

Özokutan (2005), "Kıbrıs Türk Masalları" başlıklı yüksek lisans tezinde, altı köy, iki kasaba toplam sekiz yerleşim yerinde derlenen kırk dokuz masal metnini çeşitli yönlerden incelemiştir.

Akar (2006), "Türk Masallarında Kadın Figürü Üzerine Bir İnceleme" başlıklı yüksek lisans tezinde, masallardaki kadın figürlerini ve bu kadın tiplerinin kimliğini oluştururken etkilendiği kaynakları incelemiş, masalların ait olduğu dönemdeki kadın figürleriyle günümüzdeki kadın figürlerini karşılaştırmalı olarak ele almıştır. Renk Dilinin Çözümlemesi" ve "Masalarda Dört Element" alt başlıkları yer almaktadır.

Gökbulut (2010), "Kıbrıs Türk Masalları İle Uygur Türk Masalları Üzerinde Karşılaştırmalı Bir Araştırma", başlıklı doktora tezinde, Uygur ve Kıbrıs Türk halk masalları yapı, içerik, işlev vb. yönlerden incelemiştir.

Kaplan (2010), yaptığı çalışmada, Türk masallarında geçen kılık değiştirme motiflerini ele almıştır. Bunu yaparken bir bölgede masalın aynısına veya değişik biçimlerine başka bir bölgenin masalları arasında farklı başlıklarda rastlamış, bu masalarda geçen kılık değiştirme motifleri hemen hemen aynı olurken, gerçekleşme biçimlerinde farklılıklar tespit etmiştir.

Harmancı (2010), “Türk Masallarında Keloğlan Tipi” başlıklı doktora tezinde, sözlü folklor yaratmalarından biri olan Keloğlan masalları, taşıdığı zengin malzeme açısından değerlendirilirken Keloğlan’ın tipolojik özelliklerini de ortaya koymaya çalışmıştır.

Arsoy (2011), “Türk Masallarında Ataerkillik, Toplumsal Cinsiyet Ayrımcılığı ve Kadın” başlıklı yüksek lisans tezinde, Türk masallarında toplumsal cinsiyet ayrımcılığı, ataerkil düzen, erkek egemenliği karşısında kadının tutumu ele almıştır. Çalışmada, daha önce yapılan incelemelerden farklı olarak masal metinlerinde kadına yönelik toplumsal cinsiyet ayrımcılığı ve erkek egemenliğinin izleri sürülmüştür. Ataerkil düzen ve toplumsal cinsiyet ayrımcılığı masallarla desteklenerek açıklanmaya çalışılmıştır.

Bayraktar (2016), “Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretiminde Türk Masallarından Yararlanılması” başlıklı yüksek lisans tezinde, Pertev Naili Boratav’ın “Az Gittik Uz Gittik” adlı masal kitabından seçilen 25 masalı, dil ve kültür öğeleri bakımından incelemiştir. 15 Ardından 5 masal seçilerek, bu 5 masalın her biri bir öğrenme alanında (okuma, dinleme, konuşma, yazma, dilbilgisi) kullanılarak etkinlik örnekleri hazırlanmıştır.

Apak (2017), Pertev Naili Boratav'ın "Zaman Zaman İçinde" ve "Az Gittik Uz Gittik" adlı eserlerinde yer alan örneklerdir. Tespit edilen motifler, Stith Thompson'un "Halk Edebiyatı Motif İndeksi" adlı eserinin F. Olağanüstülükler maddesine göre tasnif edilmektedir. Böylelikle Anadolu Sahası Türk Masallarındaki olağanüstülük motifinin dökümü çıkarılmakta, söz konusu unsurların masalarda nasıl çeşitlendiği görünür olmaktadır. Bu kapsamda "Kırk Odalı Masal Müzesi"nin kurulabileceği dile getirilmekte; tarafımızca çizimleri yaptırılan aksakallı bilgin KumPir Dede, Peri Kızı

Gülperi, Narkız, Arap, Abbas/Deli Gücük, Nohut Oğlan gibi markalaşabilecek masal figürleri sıralanmaktadır.

Heybetli (2019), Anadolu Sahası Türk Masallarında Kozmografya ve Tabiat" isimli bu çalışmada edebiyat içerisinde önemli bir yeri olan masallar, kozmografya ve tabiat unsurları bakımından ele alınıp incelendi. Çalışmamızda kozmografya ve tabiat unsurlarının; masallara nasıl yansıdığı, insanların yaşantısına ne kadar etki ettiği, kullanım sıklığı, toplumdaki yerleri ve Türk toplumunun düşünce dünyasına ne şekilde etki ettiği tespit edilmeye çalışıldı. Bu bağlamda Anadolu sahasına ait dört masal kitabı incelendi ve toplamda 280 masaldaki kozmografya ve tabiat ürünleri çıkarıldı ve Anadolu sahası açısından kozmografya ve tabiat değerlendirilmiştir.

Milli Eğitim Bakanlığının da günümüz Anadolu Masallarına yönelmesi, öğretmen eğitimleri başlatması masallarımızın duyulmasına vesile olmuştur. Masallar en doğal eğitim araçlarıdır. Atalarımız ve yeni nesil arasında bağ kurup gelip geçici olmayan evrensel değerleri ve kavramları taşırlar. Masallar yoksulla zengin, güçlüyle zayıf, kötüyle iyi ve güzelle çirkinin mücadelesi üzerine kurulduğu için toplumsal kabullerin ve değerlerin araştırılmasında önemli malzemeler içerirler. Millî eğitimin temel amaçları doğrultusunda birçok değeri kendi ilerinde barındırırlar. Masallar sayesinde ocuk kuru bir bilgi olarak karşısına çıkan iyilik ve kötülüğü, yardımseverliği, hoşgörüyü, arkadaşlığı vb. değerleri daha aktif bir biçimde öğrenmekte ve hayatında uygulamaktadır (Tahiroğlu. Kayabaşı,G.Kayabaşı 2013:479).

1.3. Eğitimde Masalın Yeri

Masalların ocuklar üzerinde eğitici bir yönü vardır ve bunu başlıca ortaya koyan alışmalar Selçuk Kantarcıoğlu, "Eğitimde Masalın Yeri", Esmā şimşek, "Masalların İnsan Eğitimi Bakımından Önemi" adlı çalışmalarıdır. Masalların ocukların problem çözme yetilerini geliştirmeleri üzerinde etkileri vardır. Çocuklar kahramanlarla duygudaşlık yaparlar ve sorunu kendi yaşantılarına taşıyıp masal

kahramanı ile birlikte çözerler. Masalarda kahramanlar atıldandılar girişimcidirler bu da çocukları maceraya atılma kendi hayatında atılım gösterme konusunda onları teşvik eder. Çocuğun bu sayede özgüveni gelişir.

“Masallarımızda geçen pek çok sihirli obje bugün kullandığımız teknoloji harikası diye adlandırdığımız araçların yapımına ilham kaynağı olmuş olabilir. “...telefon, radyo, televizyon, uçak...” Bütün bunlar bir anlamda doğüstü nesnelere değil midir? Öyleyse, uçan halıya, çok uzaklarda olup bitenleri gösteren tılsımlı aynaya niçin şaşmalı? Masal için asıl olan, iyi ya da kötü olayların kendisidir ve tabii nedenleri, sonuçları...” (Boratav, 1982: 277 Akt: Özkaynak 2013: 15).

Bununla birlikte bugün kullandığımız teknolojik ürünlerin keşfedilmesine baktığımızda belki de uzun kış gecelerinde masal dinleyen çocuklara ilham olduğunu neden söylemeyelim. Masalarda yer alan evrendeki her şeyin bir amacı ve görevi vardır mesajı çocuğa evrene farklı gözden bakmayı sağlar. Masallar olağanüstülüklerle örülü anlatılardan oldukları için çağrışımsal değeri yüksek ve çok katmanlı edebi eserlerdir. Masallar içerisinde, sembollerini barındıran ve soyut düşünmeyi gerektiren anlatılardır. İnsanların hayal dünyalarını yansıtan bu anlatılar insanların soyut düşünme kabiliyetini geliştirmektedir. Masalarda kullanılan bu çağrışımsal değeri yüksek ifadeler ve semboller masalları çok katmanlı bir edebi eser haline getirmektedir (Özkaynak,2013: 13-16).

Masalarda hem fayda hem de sanat gözetilirken faydalı olmak amacı ön sıralardadır. Kişilerin her yaptığında bir ibret dersi gizlidir. İyiler yüceltilir, kötüler ayıplanır. Çocuklar bu kahramanları örnek alır, onları gönüllerinde yaşatırlar. Dertli günlerde masal onların hayali ve umududur. Hayatta karşılaştıkları nice güçlükleri yenmeyi masal kahramanlarından öğrenmişlerdir. Bugün eğitimciler masalın çocuk ruhunu onarmadaki önemini sezmişlerdir. Ancak masalların çocuğun ruhudaki saflığı, yalan dolanla bozduğuna inanan ve çocuklara La Fontaine’in fabllarını bile yasaklayan J.J.Rousseau gibi eğitimciler de vardır (Güleç, 1988 Akt: Yıldız,2006: 16).

Günümüz eğitiminin amaçlarından biri de çocuğun, yaşamın anlamını bulmasını sağlamaktır. “Ben nereden geldim, doğum nedir, ölüm nedir?” gibi karmaşık sorulara çocuğun zamanla tutarlı yanıtlar bulması gerekir. Çocuk, başta bu

gibi soruları kendi dünyasında anlamlandırır, kendince yorumlar ya da sorunu daha genel bir çerçevede görüp üzerinde fazla düşünmez. Ne var ki sağlıklı bir kişinin gelişimi için yaşama, yaşamının anlamına ilişkin sorulara cevaplar bulma zorunluluğu vardır. Bu gibi bilgileri hazır ve paketlenmiş olarak bir kitaptan ya da yetişkinlerden öğrenmesi de olanaksızdır. Aynı zamanda değerlerin edinilmesi olarak da görebileceğimiz bu süreçte nitelikli masalların çocuğa büyük katkısı olacaktır. Masallarda ele alınan konular, bir bakıma çocuğun iç sorunlarına, gerilimlerine gönderme yaparken dolaylı bir yoldan çocuğun dünyasına girer. Bu açıdan çocuk bilincine varmadan kendini masalda bulur (Dilidüzgün, 1996: 32).

Çocuklar, gerçekler arasında yetişkinler gibi mantıksal ilişkiler kuramazlar. Onların zihin dünyasında kendilerince bir işleyiş vardır ve bu dönemde hayal gücü büyük önem taşır. Masalın fantastik boyutunun, bir yönüyle gerçek bir yönüyle hayal ürünü öğeler içermesi bu dönem çocuğunun büyük ölçüde ilgisini çeker(Yılmaz,2012:299-306) .

Masalın en belirgin özelliği Türkçemizin sözvarlığını ve anlatım yetkinliğini çocuğun dünyasına özgü bir kurgu ve söylem içinde sunmasıdır. Masallar ait oldukları toplumların gelenek, görenek, inançlarını; sosyal, kültürel, ekonomik yapılarını yansıtan, pek çok motiften oluşurlar. Bu bağlamda, insanın serüvenini geçmişten günümüze, günümüzden de geleceğe taşırlar. Bu taşıyıcılık işlevi özellikle, sosyolojik ve kültürel açıdan çok önemlidir. Bu bağlamda masallar, çocuğun yaşadığı toplumun yapısını kavrayabilmesi sürecinde ona yardımcı olabilecek en zevkli araçlardan biri olarak kabul edilebilir (Asutay,2013:271).

Masalların içindeki eğitsellik ve öğreticilik boyutu, ahlaksal, dinsel, geleneksel derslerin bir öykünün içinde verilmesi, yetişkinler tarafından çocukların eğitimi için iyi bir malzeme olarak görülür. Masallardaki karakterler ile çocuk kendini özleştirir ve bu onun karakter gelişimini olumlu yönde etkiler. Çocuğa doğrudan verildiğinde kalıcı olmayan bilgiler masallar ile somutlaştırıldığında daha kalıcı olur. Çocuk masallar sayesinde geçmiş ve bugünün kültürünü kıyaslayabilir. Kültürün getirdiği törenselliği masallar sayesinde anlamlandırabilir. Masalların hep mutlu sonla bitmesi aslında bir tür hayat dersi. İyi olanın eninde sonunda kazanmasıyla kötülük yaparak başarılı

olmanın mümkün olmadığı altı çizilmektedir. Cesaretin önemi sürekli vurgulanmaktadır. Zor koşullar ve kötü kalpli insanlarla karşılaşan iyi yürekli ve korkusuz kahramanlar her şeyin üstesinden gelmektedirler. Çocuklarımız da bu sayede cesaret ve özgüven başta olmak üzere birtakım güzel davranışlar kazanmaktadır.

Masallar çocuğun anadilini öğrenmesinde de etkilidir. Çünkü masallar, bir dilin en doğal biçimini yansıtır. Masallardaki sembolik anlatımlar, devrik tümce yapıları, deyim ve atasözü gibi dil öğeleri konuşma dilinin rahatlığı içinde dinleyiciye aktarılmaktadır. Bu durum da, masalın dil eğitimindeki önemini arttırmaktadır. Masalcı dile egemen oluşu, deyim, atasözü ve özlü sözleri kullanma becerisiyle, dinleyicileri rahat ve farkında olmadıkları doğal bir ortamda anadili eğitimine bağlı tutar (Mert,2012:1-12).

Masallar, dinleme becerisini geliştirmede son derece etkilidir. Çocukların bıkmadan, dikkatle ve zaman zaman da çeşitli sorularla katılarak dinlediği türlerin başında masal gelir. Dinlemenin ardından sıra anlatmaya gelecektir. Dinlediği masalları kendisi de başkasına anlatan çocuk, her masalda sade ve rahatça anlaşılır bir dili, kullanarak kazanmış olacaktır. Masallarda çocukların düzeyine uygun kelime ve ifade kalıpları yanında yeni kelime ve ifade kalıpları bulunur. Çocuk bu masalları dinlerken, okurken sözle veya yazıyla anlatırken kelime hazinesini geliştirir ve kelimeleri daha yerli yerinde kullanmayı öğrenir. Ayrıca düzeylerine uygun biçimde sunulacak atasözü ve deyimlerle mecazlı ifadeleri anlamaya çalışır. Masal belki de ilk anlatıldığında sadece bir kişiye mahsusken dilden dile dolaştıkça topluluğun ürünü haline gelmiştir. Masal, başlangıçta gerçek olayların hikâyesi durumunda iken çeşitli sebeplerle asıl öğeler yerini hayalî öğelere bırakmıştır. Halkın ruhundaki iyilik, hakseverlik, adalet duyguları hep vardır. Masallar sadece hayal ürünü olarak sınırlandırılmaz çünkü içerisinde barındırdığı motiflerle insan ruhunda yapılmış bir seyahat hissi yaratırlar. Masalda geçen olaylar birbirine benzer gibi görünse de her biri ayrı bir duygu yoğunluğunun, yaratıcı düşüncenin ürünüdür. Masalda geçen olaylar insana köklü bir anlayışın ve beğeni dünyasının kapılarını açar. Egemen gücü karşısına alan kahramanlar, insan biçiminde olmalarına rağmen olağanüstülüklerle çevrilidir. Bu olağanüstü kahramanlar kötülükle, kabalıkla, haksızlıkla savaşır ve kazanır.

Masallardaki serüven yüklü dünya çocukların ilgisini cezbederek onlarda merak uyandırır. Merakın ortaya çıkmasıyla çocuk kendini masal ile özdeşleştirir sürükleyiciliğine kapılır. Çocuklar fantastik dünya algısını masallarla süsler renklendirir. Masallarda iyi olanın kazanması çocuğu iyiye yönlendirir (Dilidüzgün,2006:1).

Masalın fantastik boyutunun, bir yönüyle gerçek bir yönüyle hayal ürünü öğeler içermesi bu dönem çocuğunun büyük ölçüde ilgisini çeker, Masalların en belirgin özelliği Türkçemizin sözvarlığını ve anlatım yetkinliğini çocuğun dünyasına özgü bir kurgu ve söylem içinde sunmalıdır bu bağlamda, insanın serüvenini geçmişten günümüze, günümüzden de geleceğe taşırlar. Bu taşıyıcılık işlevi özellikle, sosyolojik ve kültürel açıdan çok önemlidir. Masallar, çocuğun yaşadığı toplumun yapısını kavrayabilmesi sürecinde ona yardımcı olabilecek en zevkli araçlardan biri olarak kabul edilebilir.Çocuklar fantastik bir algı dünyasına sahiptir masallar çocuğun düş dünyasına çok yakın bir dünya kurar. Böylece çocuklar masal dinlemekten ve okumaktan son derece hoşlanır. Yazınsal türlerin ortak noktası olan serüven özelliği, okumayı ve sürükleyiciliği arttırır. Bu nedenle merak ögesi, daha başta masalı çocuğa yakın kılar. Çocuğu masala bağlayan asıl nokta, masallarda kullanılan düşsel ortamdır (Yaldız 2006: 10).

1.4. Yaratıcı Drama Yöntemi

Çağımızda yaşayan çocukların, bir yandan yaşadığımız döneme adapte olmaları diğer yandan da yaşadıkları toplumun varlığını sürdürmede yenir güç olmaları isteniyorsa aldıkları eğitimle yaratıcılık, kendine güven, öncelik alma, bağımsız düşünme, özdenetim ve sorun çözme kapasitelerini geliştirmeleri gerekir. Hızla değişen dünyamızda uluslararası bir rekabet dünyasında var olabilmek için önce ezberci ve dikte edici klasik eğitim anlayışından sıyrılmak gerekir. Son yıllarda ülkemizde de drama, giderek yaygınlaşan uygulamalarla çocuk eğitiminde önemli bir yer tutmaktadır (Önder,2016:3-5).

Yaratıcı drama, özellikle Amerika’da Winifred Wars ve Mccaslin gibi uzmanların; çocukların katıldıkları drama etkinliklerini tanımlamak adına kullandıkları terimdir. Farklı bir diğer yaklaşıma göre ise drama yaratıcılığı geliştirmek için çocuklarla yapılan etkinlikleri kapsar ve eğitici drama denen eğitim türünün bir alt dalı olarak kabul edilebilir (Lindvaag ve Moen,1980:Siks,1983 akt: Önder,2016:4).

Eğitici drama ise daha çok pedagojik bir drama türüdür. Öncüleri İngiltere’de Peter Slade, Brrain Way, Dorothy Heathcote ve Gavin Balton dır. Bu teknik çocuğun her alanda alacağı eğitime göre planlanabilir. Eğitici drama yaratıcılığın kazanılmasını amaçlar. Çocuklar konuya eğitim amaçlı katılırlar. Amaç anlamak, farkına varmak ve öğrenmektir. Eğitici drama konusunda çeşitli tanımlar yapılmıştır en genel tanım şöyle özetlenebilir; eğitim amaçlı drama özel olarak düzenlenen yaşantıları somut bir şekilde hissetme yolu ile sosyal evrensel ve soyut kavramların, tarih, edebiyat gibi konuların canlandırılarak anlamlı hale getirildiği, öğrenildiği bir eğitim tekniğidir. Eğitici drama; esnek olduğu kadar temel kuralları önceden belirlenmiş olup bir grupta yaşanan bir öğretmen gözleminde yönlendirilen etkinlikler bütünüdür. Eğitici dramanın açık ve net bir şekilden önceden belirlenmiş eğitsel amaçları vardır. Çocuklar öğretmenleri ile birlikte süreci geçirirler. Drama çalışmaları varoluşun gözlenmesini, yaşanmasını ve doğrudan doğruya keşfedilmesini sağlayan işlevsel bir yaşam felsefesinin özel tekniğidir denilebilir. Farklı olayları herkesin kendi içinde nasıl yorumladığını biricikliğimizi, kendimize özgü oluşumuzu ve farklı bireylere saygı gösterip duygudaşlık kurmayı öğreniriz. Eğitici drama bir olayın, duygunun, kavramın, çeşitli rollerin konunun ya da bir öykünün, masalın kendiliğinden davranışlarla yeniden ortaya koyulmasıdır (Önder,2016:6-10).

Yaratıcı drama kendi bileşenleri olan bir sanat ve eğitim alanıdır. Yaratıcı drama ile katılımcıların birçok olayın gerçek hayatta başlarına gelmeden önceden kurgusal olarak hazırlanmış yaşantılar ile deneyimli olmaları sağlanır. Yaratıcı drama insanların duyarlılığı artırarak onların dünyaya daha farklı bir bakış açısıyla bakmalarını sağlar sorumluluk ve duygudaşlık yönünde bireyi besler. Yaratıcı drama; bir grubun lider eşliğinde, belirli bir mekân ve zamanda, bir amacın ya da düşüncenin

kendiliğindenliğe dayalı olarak şimdi ve burada ilkesine bağlı kalınarak doğaçlama rol oynama gibi tekniklerden yararlanılarak canlandırılmasıdır Bir çocuk, drama sürecine katılıp bir rol aldığında, o karakterin ne hissettiğini, neden o biçimde davrandığını, sorunlarıyla nasıl başa çıktığını anlamaya çalışır. Sonuçta çocuk karakter hakkında pek çok bilgiyle donanır. Bir çocuk drama sürecinde ne kadar çok yer alırsa diğerinin duygu ve düşüncelerini o kadar çok anlayacak ve onlara karşı duyarlı olacaktır. Karakterlere duyulan ilgi beraberinde içinde bulunan grupla daha iyi işbirliği yapma yetisini geliştirir. Grup çalışmalarında çocuk arkadaşlarını anlamaya çalışır, diğerleri tarafından kabul görmediği zaman düşüncelerini ikinci plana atmayı öğrenir, çalışmayı bitirebilmek için çaba sarf eder ve kendisinin de katkısı olmasından hoşlanır. Böylece çocuk eğlenirken işbirliği yapmayı öğrenir (Sağlam,2003:1-2).

Yaratıcı drama bireylerin sorunların çözümü için çaba göstermesine, duyarlılığını arttırma yoluyla çözüme katılmasına ve diğer insanlarla paylaşmasına, yaşamak için nasıl bir dünya istediğine karar vermesine yardım eder (Üstündağ, 2000: 25).

Drama için pek çok tanım yapılmıştır. Drama; yaşamaktır, amaçlı bir etkinliktir, bir yaşam felsefesidir. Drama; eğitim ve rehberlik sürecidir, yaşamın içinde olan duygu düşünce ve iletişimidir. Drama; gerçek ile kuramsal dünyanın sentezdir. Drama; bir öğrenme yöntemi ve sanattır (Karadağ, Çalışkan, Yüksel, 2008: 41).

Yaratıcı drama; tümel bir sanat eğitimi alanı, yaşantı yoluyla kalıcı öğrenmenin etkili bir kişisel ve sosyal gelişim yöntemidir. Yaratıcı drama eğitimde öğretim yöntemi olarak ve sanat eğitimi alanı olarak kullanılabilir (Bozdoğan, 2003: 45).

Yaratıcı dramanın; bireysel özellikleri tanıyabilme, grup üyelerini tanıyabilme ve iletişim kurabilme, güven duygusu geliştirme, gözlem gücünü geliştirme, günlük yaşamdaki sorunları çözümleyebilme gibi hedefleri vardır (Üstündağ, 2000: 20).

Yaratıcı drama ile ilgili tüm bu ifadelerin ortak özelliği bireylerin yaşantıları, yaratıcılıkları ve sorun çözebilme güçleridir. Yaratıcı drama ve masalların özelliklerine ve kazanımlarına bakılacak olursa ikisinin de kendine yetebilen, çevresini tanıyan, yaşantılardan çıkarımlar yapan hoşgörülü, kendisi ve çevresiyle barışık,

farkındalık sahibi insanlar yetiştirmeyi amaçladığı görülmektedir. İnsanları diğer canlılardan ayıran en önemli özellik oyun oynamasıdır. Yaratıcı drama belirli kuralları olan eğlenceli etkinlik ve oyunları içerir. Yaşam boyu yapılan ve düşlenen her şeyde oyunsu öğeler vardır. Bu nedenle yaratıcı drama oyunlar yardımı ile bireylerin birbirleriyle iletişimini güçlendirir (Üstündağ, 2014: 33).

Masalların hayal gücü ve olağanüstü öğeleri barındırması çocuklar için oldukça ilgi çekici olmuştur. Bu nedenle masallar ve yaratıcı drama çocuklar için ilgi ve istek uyandırıcı etkinlikleri birlikte kullanabilme imkânı verir. Yaratıcı drama yönteminde kişi kendinden yola çıkarak canlandırmalar hazırladığı için bu yöntem çocukları gerçek hayata hazırlar. Yaratıcı dramanın teknikleri çocukların kendini ifade etme biçimlerini iyileştirir özgüven kazandırır. Canlandırmaların dinamik bir yapısının olması canlandırma çıkış noktası olarak masalları kullanmayı cazip hale getirmiştir. Masalların için olay, hareket, çatışma vardır bunlarda canlandırmalar için gereklidir üstelik masalların eş zamanlı olarak yaratıcı drama yöntemi ile birlikte kullanılması mümkündür. Bu da kültür aktarımını ve kavram gelişimini yaşantı haline getirmede önemlidir (Çetinkaya, Topçam, Sönmez,2019:337-339).

Dramanın kullanılması öğrencilerin pek çok açıdan gelişmesini sağlar:

- 1) Karmaşık olayları çok rahat anlarlar.
- 2) Sosyal yönden bilinçlenirler.
- 3) Kendilerini rahatlıkla ifade ederler.
- 4) Dikkat, algılama ve yorumlama gibi iletişim yeteneklerini geliştirirler.
- 5) İçeriden, utangaç, kendisiyle barışık olmayan öğrenciler bu duygulardan kurtulurlar.
- 6) Olaylara eleştirel bakabilmeyi öğrenirler.
- 7) Beden dillerini rahatlıkla kullanırlar. Bedenlerini tanırlar ve nerede ve nasıl kullanacaklarını bilirler.
- 8) Yaşamı çok yönlü algırlarlar.
- 9) Arkadaşları ve öğretmenleri ile etkileşim içinde olurlar.
- 10) Temel dil becerilerini (konuşma, yazma, dinleme, okuma) geliştirirler.

- 11) İş birliği yapmayı, gruba katılmayı, paylaşmayı ve bir amaç için çalışmayı öğrenirler.
- 12) Rollerini veya canlandıracağı konuları düşünürlerken seçiciliği ve karar verme güçlerini arttırmaları.
- 13) Kendilerini başkasının yerine koyarak çok yönlü düşünebilirler.
- 14) Yaratıcılıklarını ve hayal güçlerini geliştirirler.
- 15) Zihinlerinde yeni kavramlar oluştururlar.
- 16) Etkinlikler sırasında ilgi ve yeteneklerinin farkına varırlar.
- 17) İçinde bulunduğu grubu yönetme ve yönlendirme becerisi kazanırlar (Kara,2010:54).

Yaratıcı dramın genel amacı çocukların canlandırmalar yoluyla, bilinçlenme ve kültürlenme süreci içinde her alanda yaratıcı kendilerine yetebilen ifade gücü gelişmiş, estetik kaygı güden, demokratik tutum geliştirmiş bireyler olmalarını sağlamaktır. Yaratıcı dramın genel amaçlarını maddelerle şöyle sayabiliriz;

- 1) Yaratıcılığı ve hayal gücünü geliştirmek,
- 2) Kendin tanıma, gerçekleştirme ve başkalarıyla iletişim becerisi geliştirmek,
- 3) Demokratik tutum ve davranış geliştirme,
- 4) Estetik davranışlar geliştirme,
- 5) Eleştirel ve bağımsız düşünebilme becerisi geliştirme,
- 6) İş birliği yapabilme birlikte çalışma becerisi geliştirme,
- 7) Sosyal duyarlılık yaratma,
- 8) Duygunun sağlıklı bir biçimde boşalımı ve kontrolü,
- 9) Dil gelişimi sözel ve sözel olmayan ifade becerisini geliştirme (Adıgüzel,2015: 62-68).

Alev Önder'e göre ise eğitimde drama çocuklar; yaratıcılığı ve hayal gücünü geliştirir, zihinsel kapasiteyi geliştirir, kendilik kavramını geliştirir, bağımsız düşünme ve karar vermeyi geliştirir, duygularını fark ettirir, iletişim becerilerini olumlu etkiler, sosyal farkındalığını artırır. Çağdaş eğitimin ve yaratıcı dramın birçok amacı birbiriyle örtüşür niteliktedir.

- 1) Yaratıcılık ve estetik gelişim
- 2) Eleştirel düşünme yeteneği
- 3) Sosyal gelişim ve başkalarıyla iş birliği içinde çalışma yeteneği
- 4) İletişim becerilerinin geliştirilmesi
- 5) Ahlak ve manevi değerlerin gelişimi
- 6) Kendini tanıma
- 7) Başkalarının değerlerini ve kültürel geçmişlerini anlama ve değer verme (Maccaslin,2016:6).

Dramatik Oyun, küçük çocuklar için kendi dünyalarını keşfettikleri, etraflarındaki kişilerin karakter özelliklerini ve eylemlerini taklit ettikleri serbest bir oyundur. Dramatik oyunda sadece o an vardır. Çocuklar için hayatın provası niteliğindedir. Bu oyun sadece zevk almak için yapılırken yaratıcı deneyimlerin tekrarından oluşur. Yaratıcı drama oyun kurma, süreçsel drama ve doğaçlamayı kapsayan şemsiye bir terimdir. Terim olarak yaratıcı drama dramatik oyunun ötesindedir. Yaratıcı oynamanın bir diğer önemi, bağımsız düşünme ve planlama becerisini geliştirmesidir. Birlikte yapılan grup etkinliklerinde her çocuk kendi düşüncelerini ifade etmelidir. Çocuklar birlikte hareket ettikleri için düşüncelerini ifade etmede daha cesur davranırlar. .Hayal denen olgu uzun zamandır bilinmesine rağmen hayal gücünün değeri 21.Yüzyıl becerileriyle anlaşılmıştır. Okulda drama çalışmaları hayal gücünü serbest bırakır. Çocuklar kendilerini daha özgür hissederler bu özgür hissetme hali yaratıcı eyleme dönüşür. Hayal gücünün bir sonraki adımı odaklanmadır eyleme odaklanan çocuklar organize olurlar ve ortaya özgün bir ürün çıkartırlar. Hayal gücü yaratıcı dürtüyü ateşler. Odaklanma ve organizasyon kendini ifade etmek için gereklidir. Bütün yaratıcı drama çalışmalarında amaç aktör yetiştirmek değil insanları geliştirmek ve zenginleştirmektir (Mccaslin,2019: 20-37).

Yaratıcı dramanın yöntem olarak kullanılması özellikle kişilik ve kimlik geliştirmeye, sosyal uyuma ve ekip çalışmasına ilişkin amaçları geliştirmeye dönüktür. Yaratıcı drama çalışmalarında ki rol oynama mış gibi yapmaya dayalıdır. Bu nedenle rol yapmanın toplumsal bir boyutu vardır. Yaratıcı drama öğrenmek için bir araçtır. Yaratıcı drama yoluyla öğrenilenler kurgusal dünyadaki gerçeklikleri yaşarlar.

Yaratıcı drama yöntemini uygularken belirlenmiş aşamalar vardır. Bu aşamalar eğitim planlarındaki genel sistematığe de paralellik gösterir. Yaratıcı drama aşamaları belli aşamaları izlemelidir. Bu aşamalar:

- 1) Isınma-Hazırlık Çalışmaları
- 2) Canlandırma
- 3) Değerlendirme-Tartışma başlıklarından oluşmaktadır.

Isınma aşaması rahatlama ve etkileşim aşamasıdır. Katılımcıların enerjilerinin yükseltilmesi amaçlanır. Çocuk oyunlarından türetilmiş oyunlar bu aşamada etkin olarak kullanılır. Oyunların en temel özelliklerinden biri eğlendirici olmasıdır. Bu aşamada lider grubu tanır ve gereksinimlerini gözlemler. Özellikle drama ile yeni tanışmış bireylerin uyum sağlayabilmesi ve rahatlama için katılmaları önemlidir. Canlandırma, birinin kılığına kişiliğine bürünüp onu oynamaktır. Canlandırma aşaması bir konunun süreci içinde oluşturulup ortaya çıkmasıdır. Bu aşamada liderin verdiği konuyu canlandırmak için yapılan canlandırma öncesi hazırlıkların yapılmasını da içerir. Bu aşamada genellikle dramatik durumlar verilerek canlandırmalar yapılır. Değerlendirme aşamasında kazanımların amacına ulaşmış olup olmadığını ölçülür. Değerlendirme yöntemleri oynayarak, tartışarak, kendini tanıyarak, eleştirerek çok boyutlu olarak yapılır. Bir drama eğitim planı ders, konu, tema, kazanımlar, süre, sınıf, araç-gereçler, yöntem teknikler ve süreç oluşturur. Süreç ise ısınma-ısınma, canlandırma ve değerlendirme aşamalarından oluşur (Adıgüzel,2015:104-105).

1.5. Eğitimde Yaratıcı Drama

Çocuklarla eğitimde drama ilk kez İngiltere ve Amerika'da başlamış ve gelişmiştir. 1920'li yıllardan itibaren Peter Slade kendine özgü bir drama yöntemi geliştirmiştir. Çocuk Draması adını verdiği bu yöntem özel bir sanat türü olarak tiyatroya alternatif görülmüştür. Peter Slade'e göre drama çocuklar için doğal bir oyundur ve bu nedenle drama ve oyun iç içe geçtiğinden çocuklar iyiyi kötüyü ayırt

etme, toplumsal kuralların farkına varmayı fark ederek kendilerini ifade ederler. Peter Slade'in öğrencisi Brain Way ise 2.Dünya Savaşı döneminde güçlükler yaşayan çocuklarla çalışıp onlara drama ile yardımcı olmaya çalışmıştır. Brain Way'e göre dünyada dramaya katılmayacak çocuk yoktur ve bu yöntemle çocuklar kendilerini keşfedip kişiliklerini geliştirebilirler. Ay drama ve tiyatroyu birbirinden ayırır. Tiyatro bir seyirci kitlesine yöneliktir drama ise katılanların yaşantıları önemlidir ve seyirci için oynanmaz. Tiyatro ise seyirci için oynanır. Amerika Birleşik Devletlerinde ise, Winifred Ward üniversitede 1923 yılında yaratıcı drama eğitimine başlamıştır. Drama için Öyküler ve Çocuklarla Oyun Hazırlama adlı kitapları 1952 ve 1957 yılları arasında çıkarmıştır. Ward da tiyatro ve dramının birbirinden farklı olduğu görüşünü savunmuştur. Çocuk tiyatrosu, çocuk seyircilere neşe verir ancak yaratıcı drama çocuklara kendilerini geliştirmek için yaşantılar sağlar işbirliğini öğretir demiştir. Drama da elzem olan yetenek değil yaşantılardır. 1963 yılında Viola Spolin "Tiyatro İçin Doğaçlama" kitabında çocuğun içinden geldiği gibi rol oynamasının kendi ifade etmesi için önemli olduğunu aktarmıştır. Yetişkinler nasıl rol oynayabiliyorlarsa çocuklarda rol oynayabilirler demiştir. Rol oynamayla çocukların sezgilerinin geliştiğinin duygularını ifade ediş şeklinin özgürleştiğinden de bahsetmiştir. Çocuk doğaçlama sırasında içinden geldiği gibi oynarken duygusunu bedensel olarak ifade eder ve görünür kılar demiştir. Spolin'e göre drama kendini yaşantılar yoluyla ifade etmek için bir araçtır. 1970'lerde Dorothy Heathcote eğitimde drama konusunda çalışmalar yürütmüştür (Önder, 2016:6-9).

Dorothy Heathcote günümüzde yaratıcı drama yönteminin öncü isimlerinden kabul edilmiştir. Yaratıcı drama yönteminin kendi yöntemleriyle yönünü değiştiren günümüzü şekillendiren kişi olmuştur. Heathcote, drama anlayışında eğitsel olmayı ve dramayı yaşamın pratiği olarak görmeyi savunmuştur. Heathcote'a göre katılımcılar yaşantılarını eğitim ortamına taşırlar ve bu yaşantıları çeşitli dramatik durumlarla yeniden yaşamaları deneyimlemeler ve bu onun eğitimde drama modelinin özetidir. Dorothy Heathcote çalışmalarını geliştirirken bir dönem öğrencileriyle bir drama fabrikası kurmuştur. Burada farklı kesimlerden insanlarla yaratıcılığı ve çok boyutluluğu geliştirecek çalışmalar yürütmüştür. Heathcote dramayı yeniden

tanımlamış ve drama ile eğitim arasındaki ilişkiyi yeniden ele almıştır. Heathcote sadece bir konuyu drama yöntemiyle öğretmeyi amaçlamamış aynı zamanda çocukların, herhangi bir konunun farklı boyutlarını görmelerini olayları daha geniş evrensel bakabilmelerini amaçlamıştır. Öğrencilerin rol oynama yöntemiyle dramatik aktiviteye duygusal olarak katılabilmeleri için sosyolojik bir bakış açısıyla bakmalarını amaçlamıştır. Bu sayede öğrenciler insanlık hakkında da daha geniş derinlemesine bilgi sahibi olup yaşadıkları toplumun geçmişi, şimdiki zamanı ve geleceği hakkında fikir yürütebilir hale geleceklerdir. Heathcote' a göre dramanın büyüğü grup çalışması olarak yapılmasından kaynaklanır. Çocuklar kendi yaşantıları ve diğer katılımcıların yaşantılarını karşılaştırır deneyimler ve nerede aynı nerede farklı olduklarını keşfederek ait olma duygusu kazanırlar. Heathcote öğretmenin bir başlık seçip dersini ona göre planlamasını ancak gerektiğinde bu planı güncelleyebilmesini öğretler. Heathcote'a göre drama aracının üç maddesi vardır.

- 1) Şüphe
- 2) Role Girme
- 3) Katılımcıların grubun tüm geçmiş yaşantılarını şu ana uyarlamaları ve hayal gücünü kullanma (Adıgüzel,2015:177-183).

Dorothy Heathcote yaklaşımında dört farklı yöntem geliştirir. Bunlar şöyledir; İnsanları keşfetmek için drama, Uzman Mantosu, Komisyon, Rolün Yuvarlanması yaklaşımlarıdır.Heathcote'nin yaklaşımına göre drama okul programının her alanında kullanılabilir ve öğretmen sürece dâhil olarak süreci şekillendirebilir. Heathcote'a göre eğitimde drama hem bilişsel hem de duygusal öğrenmeyi amaçlamalıdır. 1979 yılında Gavin Balton "Eğitimde Dramanın Kuramına Giriş" adlı kitabında, drama konusunda daha bilişsel ve analitik olmaya önem veren bir yaklaşım savunmuştur. Çocuklara sorular sorarak konuya girme, ayrıntıları irdeleme ve tartışmaya önem vermiştir. Balton'a göre çocuğun yaşadığı çevreyi ve toplumu anlaması önemlidir. Eğitimde drama temel olarak çevreye ve topluma uyumu amaçlamalıdır (Önder,2016:10).

Balton dramanın öğrenme için bir araç olduğunu savunmuştur. Dramanın odağında olan birey çevresine uyum sağlayıp çevresiyle kendini

ilişkilendirebilmelidir. Balton'a göre öğrenme alanları değer ve ahlak ile ilgilidir. Drama bu tür bilişsel kavramları öğrenmede bir araç olarak görülmelidir. Bu kavramlar yaşamın merkezindedir ve önemlidir. Öğretmen sürece dâhil olarak çocuğa yardım etmelidir. Öğrenme koşullarını öğretmen oluşturmalıdır. Balton, asıl öğrenmenin, eş zamanlı olarak eğitim ve sanatın gereklerini yerine getirerek planlanan bir drama deneyimi ile gerçekleşeceğini savunmuştur (Adıgüzel,2015:189-191).

1984 yılında ise Nellie Mccaslin, yaratıcı drama olarak tanımladığı yaklaşımını, televizyon ve video oyunları çağının pasif çocuklarını yaratıcı drama ile geliştirebileceğini vurgulamıştır (Önder,2016:10).

1984 yılında çocukların video oyunları nedeniyle pasifleştiği ve onları hareketlendirmek deneyim kazandırmak için yaratıcı drama yönteminin kullanılabileceğinden bahsedilmiştir. 2021 yılına gelindiğinde ülkemizde çocuklar eğitimi uzaktan alma zorunda kalmışlar ve ekranlardan öğrenmekle yetinmişlerdir. Çocukların sağlıklı gelişmesinde, aktif olarak yaşamın içinde olması önemlidir. Öğrenme öğrenci merkezli olmalıdır. İnsan aktif olduğunda keşfeder öğrenir. Çocuk drama sayesinde hem bedensel hem de zihinsel olarak aktif olur. Balton'a göre oyun benzeri etkinliklerde çocukların dikkatlerini bir noktaya yoğunlaştırmaları çok yüksek düzeyde gerçekleşir. Drama tekniği içerisinde oyun barındırdığından birçok konuyu daha az zorlayarak daha kolay öğretebilir. Yaratıcı dramının öğrencilere sağlayabileceği yararlar şu şekildedir; çocukta yaratıcılığı ve hayal gücünü geliştirir, zihinsel kapasiteyi geliştirir, kendilik kavramının gelişmesine katkı sağlar, bağımsız düşünme ve karar verme yetisini güçlendirir, duyguların farkına varılmasını sağlar, iletişim becerilerini olumlu etkiler, sosyal farkındalığın artması ve problem çözme yeteneğini geliştirir, demokrasi eğitimine destek verir yani empati kurabilme yoluyla toplu yaşamak için gerekli olan becerileri kazandırır, öğrencilerin genel başarı düzeyini artırır (Önder,2016:47-51).

1.6. Kùltür Aktarımı

Kùltürel mirasın somut alanlarına yönelik yoğun ilgi özellikle 1972 tarihli Dünya Kùltürel ve Doğal Mirasın Korunmasına Dair Sözleşmeden sonra uluslararası toplumda eleştirilmeye başlanmıştır. Bu Sözleşmede yer alan “kùltürel miras” tanımı, “yaşayan ve somut olmayan” hiçbir unsura değinmemesi nedeniyle eleştirilerin odağına yerleşmiştir. 1973 yılında folklorun korunmasını savunan bilim insanları ve uzmanların hazırladığı ve toplantının yapıldığı yer adı nedeniyle Bolivya Deklarasyonu olarak adlandırılan belgedeki eleştiriler giderek güç kazanmış ve UNESCO içinde yankı bulmuştur. Kùltürel miras tanımına yönelik bu tartışmalar, 1989 yılında yapılan UNESCO Genel Konferansında Folklorun ve Popüler Kùltürün Korunması Tavsiye Kararının alınmasıyla somut olmayan kùltürel miras lehine önemli bir sonuca ulaşmıştır. Kore Cumhuriyeti tarafından geliştirilen Yaşayan İnsan Hazinesi envanter sistemi 1994 yılında UNESCO bünyesine alınmış, 1997 yılında ise İnsanlığın Sözlü ve Somut Olmayan Mirası Başyapıtları İlan Programı kabul edilerek, somut mirasa yönelik Dünya Miras Listesi benzeri bir koruma listesi oluşturulmaya başlanmış, 2001, 2003 ve 2005 yıllarında yapılan üç ilanla bu listedeki sözlü ve somut olmayan kùltürel miras sayısı 90’a ulaşmıştır.

Bu çalışmalar, UNESCO’nun 2003 yılında yapılan 32. Genel Konferansında Somut Olmayan Kùltürel Mirasın Korunması Sözleşmesinin kabulüyle yeni bir aşamaya girmiştir. Önceki dört sözleşmenin kaçakçılığı yapılan arkeolojik buluntular, sit alanları, mimari yapılar vb. gibi somut, “arkeolojik” ve tarihî” mirasa yönelik olması nedeniyle bu mirasların dışında kalanlar anlamında “somut olmayan” veya “yaşayan” kùltürel miras terimi, sözleşme metnini hazırlayan hükümetler arası uzmanlar tarafından uygun bulunmuştur.

Derlemeden Aktarmaya Somut Olmayan Kùltürel Mirasın Korunması Çalışmaları Sözleşmenin en önemli yönlerinden birisini 2. Maddede korumaya getirdiği şu tanım oluşturmaktadır: ‘Koruma’ terimi, somut olmayan kùltürel mirasın yaşayabilirliğini güvence altına alma anlamına gelir; buna kimlik saptaması,

belgeleme, araştırma, muhafaza, koruma, geliştirme, güçlendirme ve özellikle okul içi ya da okul dışı eğitim aracılığıyla kuşaktan kuşağa aktarma olduğu kadar, bu kültürel mirasın değişik yanlarının canlandırılması dâhildir. Bu tanımda açıkça ortaya konulmaktadır ki koruma tek başına bir derleme, arşivleme, yayımlama veya müzeleme faaliyeti olarak görülmemektedir.

Sözleşme, bütün bu alanları ve faaliyetleri “araştırma” olarak tanımlamakta ve değerli bulmakta ancak bütününe bakıldığında koruma için “eğitim”, “farkındalık” ve bunlarla bütünleşik bir sonuç olarak kuşaktan kuşağa “aktarım” üzerinde yoğunlaşmaktadır. Sözleşmeye göre herhangi bir somut olmayan kültürel mirasa sahip herhangi bir topluluk, bu mirası nineden/dededen toruna, anadan/babadan çocuğa, ustadan çırağa aktaramıyorsa, aktarım zinciri kopmuşsa o kültürel miras yok olmuştur veya yok olmaktadır. Onun yok oluş öncesinde bir örneğinin derlenmesi, arşive konulması veya yayımının yapılması bilim açısından veri elde etme olarak anlamlıdır ama yaşatarak, kuşaktan kuşağa aktararak koruma değildir. Folklor disiplini folklorik ürünlerin korumasını bilim insanlarının derlemeleri üzerinden tanımlarken, Sözleşme korumada bütün rolü folklorik ürüne sahip topluluğa vermektedir. Koruma için yaşatma anlamına gelmek üzere “aktarım” terimi öne çıkmaktadır. Yani, okul içi veya okul dışı eğitim, ev içi eğitim, hizmet içi eğitim gibi bütün bireyler ve gruplar arası “örgün”, “yaygın” ve “sargın” biçimleriyle diyalog ve etkileşim alanları “aktarım” için elverişli hâle getirilmeli, yaşlıların bildiklerini gençlerin de öğrenmelerinin yol ve yöntemleri bulunmalıdır. Son anlatıcı ölmeden bir masalı derlemiş olmak halk biliminin veri elde etme çalışmaları açısından yeterli olabilir ama kültürel mirasın korunması ve gelecek kuşaklara aktarılması açısından yetersizdir. Sözleşme kültürel mirasın korunması o masalın başka bir anlatıcıda yaşamasının sağlanmasıyla mümkün olabilir görüşündedir. Nitekim masal çalışmaları yapan pek çok araştırmacı sözlü ortamdan pek çok masal derlemiştir ve bunlar dergilerde, kitaplarda, arşivlerde yerlerini almıştır ama hemen hiçbiri kuşaktan kuşağa aktarılarak yaşama şansına sahip olamamıştır. Folklor bilimi ile meşgul olanların konuyu bir de Sözleşmenin bu yaklaşımından hareketle yorumlamaları, koruma ve aktarım çalışmalarının uygulanabilirliğini veya uygulanma gerekliliğini tartışmaları gerekmektedir. Somut

Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesindeki korunma yaklaşımı, geçmişin öğrenilmesi kadar geleceğin tasarlanmasında da folklorun yerini, rolünü ve önemini vurgulamaktadır(Oğuz, Öcal,2009,s:470-474).

İnsanın bireysel tutumlarıyla küresel etkileşime daha açık olmasına karşılık, kültürün korunması ve gelecek kuşaklara aktarılması bakımından kültür mekânlarının UNESCO yaklaşımları açısından daha işlevli olduğu görülecektir. Bu mekânlar, doğum, sünnet, evlenme, ölüm gibi geçiş ritüellerine bağlı olabileceği gibi, cami, türbe, yatır, mezarlık, hıdırlık, bayram yeri gibi halk inançlarına veya bağ bozumu, yayla şenliği, köy yaşantısı gibi halk hayatına yönelik olabilir. Başka kültür mekânlarında başka kültürel tutumlar içinde olan bireyler, kültürel mekân olma özelliğini ve etkinliğini koruyan bu yerlerde, koruması amaçlanan kültüre kolaylıkla eklenilebilmekte ve geçici bir süre de olsa bu mekâna ait biri gibi davranmaktadır. Bu da UNESCO'nun kültürün sürdürülmesinde en önemli yönlerden biri olan sürdürülebilir kalkınma hedeflerine zarar vermeden örgün ve yaygın eğitim süreçlerinde farkındalık yaratma hedefine uymaktadır. Kültür bireyin sorumluluğu yerine mekânın gücüne vurgu yapmak, insan duyarsızlığını öne çıkaran "kültürümüz ölüyor" kaygılarını en aza indirecektir. Halkbilimi çalışmalarının ürün odaklı olmaktan çıkarılarak mekân odaklı hale gelmesi, bireysel tercihlerdeki değişimleri suçlayıcı kültür korumacılığından uzaklaşarak mekânın kültür aktarımındaki önemine dikkat çeken yeni koruma yaklaşımları ortaya çıkaracaktır(Oğuz, Öcal,2007: 30).

Öcal Oğuz'un Soküm'e dayalı görüşlerinden de yola çıkarak eğitim ortamlarını kültür aktarabileceğimiz mekânlar haline getirebileceğimizi anlayabiliriz. Eğitimciler olarak bizler kültür aktarımında üzerimize düşen görevi yaparsak gelecek nesilleri köksüz bırakmamış oluruz. Eğer kendi değerlerimizden koparsak onları aktaramazsak yeni nesiller millî kültürün, geleneksel değerlerin yerini tarihî köklerden yoksun bir teknoloji kültürünün alması tehlikesiyle karşı karşıya kalmacaktır. Eğitimcilerin üstleneceği görev teknolojiyi reddetmek değil, ondan olumlu anlamda yararlanmak ve insanımızı da bu yönde bilinçlendirmek; geleneksel kültürümüze bağlı ancak

yeniliklere de açık bireyler yetiştirmek ve okulları somut olmayan kültürel mirasın aktarıldığı yerler haline getirmektir (Çıplak,2008:40).

İKİNCİ BÖLÜM

2. ATÖLYE PLANLARI

2.1. Hazırlık Atölyesi 1

Ders: Türkçe

Konu: Tanışma – Hazırlık

Grup: 5. Sınıf Öğrencileri 20 Katılımcı (10 kız 10 erkek)

Süre: 45 + 45

Mekân: Okulun drama dersliği

Teknikler: Yaratıcı Drama, Doğaçlama

Araç/Gereçler: Pharrell Williams Happy şarkısı, müzik çalar

Kazanımlar:

Arkadaşlarıyla etkileşime girer.

Arkadaşlarının isimleriyle tanır.

A. Hazırlık/Isınma

“Merhaba çocuklar, sizinle bir öğrenme sürecine başlıyoruz. Bu süreçte haftanın bir günü iki ders saati yaratıcı drama etkinlikleri yapacağız. Bu etkinliklerle Anadolu Masalları hakkında bilgi edineceğiniz masallarla ilgili atölyelere başlamadan önce iki hafta yaratıcı drama yöntemine alışmak amacıyla etkinlikler yapacağız. Artık bir grubuz yaptığımız etkinliklerden birlikte keyif alabilmemiz için birbirimizi dinlemeliyiz. Hepimizin birbirimizi rahat görmesi ve duyulabilmesi için etkinliklerimizi çemberde başlatıp çemberde bitireceğiz. Kendimizin ve arkadaşlarımızın oyun oynarken ki beden güvenliğinden her birimiz sorumluyuz.”

Eğitmenler kendi öğrenci gruplarına göre öğrencileri süreçten haberdar etmelidir.

1. Etkinlik

Eğitmen katılımcılara mekânda serbest bir şekilde birbirlerine çarpmadan yürümeleri söyler. Katılımcılar yürümeye başladığında eğitmen şimdi başınızla göz göze geldiğiniz arkadaşınızı selamlayın der. Katılımcıların geneli başlarıyla selamlaştıktan sonra eğitmen şimdi dizlerinle selamlaştın der. Katılımcılar birbirlerini dizleriyle selamlar. Sonrasında eğitmen şimdi göz kontağı kurduğunuz arkadaşlarınıza Merhaba benim adım ... diyerek selam verin der. Grubun tamamı selamlaştıp birbiriyle temas ettikten sonra etkinlik şimdi olduğumuz yerden çembere gelelim diyerek sonlandırılır.

2. Etkinlik

Eğitmen çemberde katılımcıların birden ona kadar saymaları söyler. Katılımcılar birden ona kadar sayıştıktan sonra ikili grup olurlar. Herkes grup arkadaşının yanına geçer ve kim olduğunu öğrenir sonrasında her bir eş birbirinden uzak noktaya gönderilir. Eşlerin birbirlerinden uzak noktada olmaları önemlidir. Eğitmen, Pharrell Williams'ın yorumladığı Happy adlı şarkıyı açar (Eğitmen kendi tercih ettiği herhangi bir hareketli şarkı açabilir) ve katılımcılara müziğe uygun dans etmelerini söyler. Eğitmen ara ara müziği durduracağını ve müzik durduğunda herkesin kendi eşini bulup yere çökmesi gerektiğini söyler. Eğitmen müziği açar katılımcılar dans ederler ve eğitmen müziği durdurduğunda katılımcılar eşlerini bulurlar ve çökerler en sona kalan eşini bulamayan kişiler ise yerlerine oturur böylece oyunun kendi çatışma ortamına hazırlanmış olur oyun son çift kalana dek devam eder.

Ara Değerlendirme

Katılımcılara oyun oynarken ne hissettikleri sorulur. Çemberde katılımcıların görüşlele alınır.

B. Canlandırma

3. Etkinlik

Katılımcılar, bir önceki etkinlikteki eşleriyle çemberde bir araya gelirler. Eşler alanda seçtikleri herhangi bir yere otururlar. Kendi aralarında A ve B olurlar önce iki dakika süre içerisinde A'lar B'lere sonra iki dakika içinde ise B'ler A'lara isimlerinin onlara koyuluş hikâyelerini anlatır. Örneğin benim ismim Saniye annem bana hamileyken o kadar trafik varmış ki doktor doğuma çok acele gelebilmiş o nedenle ismimi Saniye koymuşlar gibi olan hikâyelerini anlatırlar.

4. Etkinlik

Katılımcılarla çemberde buluşulur. Birden beşe kadar sayılır ve dört grup oluşturulur. Gruplardan her birine sınıfın birer köşesi gösterilir. Gruplar çalışma alanına gitmeden önce eğitmen katılımcılara az önce dinlediğimiz etkinlikte birbirimizin isimlerinin koyulma hikâyelerini dinledik şimdi sizlere on beş dakika süre veriyorum bu süre içerisinde grubunuzda en ilginç gelen hikâyenin doğaçlamasını en fazla üç dört dakika olacak şekilde canlandıracağız der. Katılımcılar gruplarında hazırlanırlar eğitmen her bir grubu gezerek doğaçlamanın nasıl olabileceğine dair soruları alır ve yardım eder gerekirse ek süre verilir. Gruplar hazır olduğunda gönüllük esasına dayalı olarak canlandırmalar yapılır.

C. Değerlendirme

Eğitmen, katılımcılara tanışma ve iletişim – etkileşim oturumunun değerlendirmesi için fikirlerini sorar.

2.2. Hazırlık Atölyesi 2

Ders: Türkçe

Konu: Grupla Hareket Etme - Hazırlık

Grup: 5. Sınıf Öğrencileri 20 Katılımcı (10 kız 10 erkek)

Süre: 45 + 45

Mekân: Okulun drama dersliği

Teknikler: Yaratıcı Drama, Doğaçlama, Donuk İmge

Araç/Gereçler: Eğitmen Stromae – Alors On Danse şarkısı, müzik çalar

Kazanımlar: Grupla birlikte hareket eder.

A. Hazırlık/Isınma

1. Etkinlik

Katılımcılar çembere davet edilir. Gönüllü olarak bir ebe seçilir. Eğitmen Stromae – Alors On Danse şarkısını açar. Gönüllü ebe ortaya geçer ve eline bir fular verilir. Ortadaki gönüllü müziğe uygun dans eder diğer katılımcılardan onun hareketlerini taklit eder. O ne yaparsa onu yaparlar. Müzik durduğu ortadaki katılımcı elindeki fuları bir arkadaşına verir ve o ortaya geçer. Tüm katılımcılar ortaya gelene kadar oyun devam eder.

2. Etkinlik

Katılımcılar çembere davet edilir. İki grup oluşturulur. Bu gruplardan bir tanesi dışarıya çıkartılır. İçeride kalan grup içinde renk ve rakam geçen karmaşık bir cümle oluşturur. Dışarıya çıkartılan gruptan bir kişi içeriye alınır. İçeriye alınan kişiye oluşturulan cümle okunur. Sonra dışarıdaki gruptan bir başka kişi çağırılır. Cümlenin okunduğu kişi aklında kalanları grup arkadaşına söyler.

Ara Değerlendirme

Katılımcılara oyun oynarken ne hissettikleri sorulur. Çemberde katılımcıların görüşleri alınır.

B. Canlandırma

3. Etkinlik

Çemberde katılımcılarla buluşulur. Birden ona kadar iki defa sayılır ve katılımcılar eş olurlar. (İkili grup olurlar) Katılımcılardan bir A biri B olur. A lar yaratıcı drama dersine katılmak isteyenler, B ler, istemeyenler olurlar. Çemberde Eş zamanlı doğaçlama yapılır. Katılımcılara beş dakika süre verilir bu beş dakika içerisinde kendi aralarında doğaçlama yaparlar. Sonrasında ise katılımcılar gönüllük esasına göre doğaçlamalarını yaparlar.

4. Etkinlik

Katılımcılarla çemberde buluşulur. Birden beşe kadar sayılır ve dört grup oluşturulur. Gruplara geçen hafta ve bu hafta itibariyle yaratıcı drama dersiyle tanıştık sizce yaratıcı drama yöntemi sizce nedir bir tanım yazar mısınız denir. Katılımcılar yaratıcı drama yöntemi nedir tartışır ve bir tanım yazarlar. Her grup sırayla kendi tanımını donuk imge olarak diğer arkadaşlarına gösterir. Tüm gruplar tamamladığında etkinlik sona erer. Eğitimci tüm tanım kâğıtları toplar ve yaratıcı drama yöntemini tanımlar.

C. Değerlendirme

Katılımcılar, eğitimci tarafından çembere davet edilir. Bugün neler yaptık ve ne hissettiniz sorusu yöneltilir.

2.3. Anadolu Masalına Giriş Atölye Planı

Ders: Türkçe

Konu: Anlatı türleri arasından masalı ayırt eder

Grup: 5. Sınıf Öğrencileri 20 Katılımcı (10 kız 10 erkek)

Süre: 45 + 45

Mekân: Okulun drama dersliği

Teknikler: Yaratıcı Drama, Doğaçlama, Fotoğraf Karesi

Araç/Gereçler: A4 kâğıdı, kalem

Kazanımlar: Masalın genel özelliklerini fark eder.

A. Hazırlık/Isınma

1. Etkinlik

Katılımcılar çembere davet edilir. Katılımcılara üzerinde masalın genel özelliklerin yazdığı kâğıtlar dağıtılır. Bu kâğıtlar A4 kâğıdından boyuna uzun olarak kesilmiştir. Katılımcılardan bu kâğıtları bellerine kuyruk gibi takmaları istenir bunun için bant verilir. Amaç; kendi kuyruğunu kaptırmadan arkadaşlarının kuyruklarını toplamaktır. Kuyruğunu kaptıran oyundan çıkmış olur. En çok kuyruk toplayan oyunu kazanmış olur. Sona kalıp kazanan kişi topladığı kuyrukların üzerindeki yazanları okur. Tahtada eğitmenin yapıştırdığı fon kartonu üzerine hep birlikte tüm bilgiler yazılır.

Bunlar şöyledir:

- 1) Masalarda olağanüstü kahramanlar vardır.
- 2) Yer ve zaman belirsizdir.
- 3) Her masaldan bir öğüt, bir ders çıkarılabilir. Masallar eğlendirici ve eğiticiidir.
- 4) Masalarda kalıplaşmış bir tekerleme ile başlar.
- 5) Masalarda olağanüstü varlıklar (cin, peri, melek) bulunabilir.
- 6) Masallar kalıplaşmış tekerlemelerle biter ve sonunda mutlaka gökten üç elma düşer.
- 7) Masallar hep mutlu sonla biterler.
- 8) Niteliği ne olursa olsun her şeyiyle hayal ürünüdürler.
- 9) Yazarları yoktur. Halk düşüncesinin, halk kültürünün ortak ürünüdür.
- 10) Masalarda yer kavramı sembolik bir biçimde yer alır. Genellikle uzak mekânlarda geçer. Bahsedilen yer isimlerinin çoğu hayalidir. Ne zaman, hangi yerde buldukları asla bilinmez.

2. Etkinlik

Eğitmen herkesin eline bir A3 boyuta bastırılmış masalı verir. Bu masal Hasan ve yarım tavuk masalıdır. Masal metni ekte verilmiştir. Herkese verilen masal aynıdır. Katılımcılar yukarıdaki etkinlikte yer alan masalın özelliklerini okudukları masal metninde bulmaya çalışırlar.

Ara Değerlendirme

Masal metninden yola çıkarak buldukları masal özellikleri tartışılır.

3. Etkinlik

Masalda bir köyümüz var ve sen bu köydeki hangi karaktersin sorusunu yöneltir eğitmen. Katılımcılar sırayla hangi karakter olduklarını söylerler. Örneğin ben köyün bakkalıyım, ben köyün çobanıyım, ben köyün öğretmeniyim, ben köyde çeşmeye su almaya giden çocuğum vb.

4. Etkinlik

Eğitmen katılımcılara şimdi de tüm grup olarak bu masaldaki köyü ve o kahramanları canlandırırım der. Masal tüm grup tarafından canlandırılır. Tüm katılımcılar bir önceki etkinlikte belirledikleri karakterleri canlandırırılar. Eğitmen Hasan karakteri olarak roldedir ve katılımcıları köy meydanında buluşturur.

C. Değerlendirme

Katılımcılarla çemberde buluşulur. Konuşma nesnesi olarak elma seçilir. Elma kimdeyse o kişi “Benim için masal ...’dır” cümlesini tamamlar. (Örneğin, “Benim için masal yolculuktur”, “Benim için masal küplere binmiş bir cadıdır”, “Benim için masal çocukluğumdur” vb.) Etkinlik tüm katılımcıların masal tanımlamasından sonra

tamamlanır. Bu etkinlikte amaç öğrencilerin zihninde masala dair ne kaldığını görmektir.

2.4. Dülger Kızı Masalı Atölye Planı

Ders: Türkçe

Konu: Dülger Kızının Tanıtılması

Grup: 5. Sınıf Öğrencileri 20 Katılımcı (10 kız 10 erkek)

Süre: 45 + 45

Mekân: Okulun drama dersliği

Teknikler: Doğaçlama, rol oynama, kukla.

Araç/Gereçler: Kalem, fon karton, bant, tahta kaşık, kumaş parçaları, düğme, boya, iplik.

Kazanımlar:

Dülger Kızı Masalından hareketle doğaçlamalar yapar.

Dülger Kızı Masal Kahramanını tanır.

A. Hazırlık/Isınma

1. Etkinlik

Eğitmen, katılımcıları çembere davete eder. Hep birlikte söyleyecekleri şarkıya başlar. Başlayalım mı? (el çırpma) Nelerden? Masallardan. Sırayla herkes bir masal ismi söyler. Tekrar eğitmene geldiğinde başlayalım mı nelerden? Mekânlardan herkes sırayla masalları geçtiği bir mekân söyler. Tekrar eğitmene geldiğinde eğitmen nesnelere der. Herkes masalarda geçen bir nesneyi söyler. Şarkıya herkes çemberde eşlik etmiş olur.

2. Etkinlik

Eğitmen, şimdi kendinizin bir masal kahramanı olduğunu düşünün ve sanki oymuş gibi yürüyün der. Katılımcılar alanda serbest şekilde karaktere bürünürler ve

alandayürürler. İçlerinden bir gönüllü olur ve o gönüllü bohçacı ninedir bohçacı nine yavaş yavaş yürüyerek diğer masal kahramanlarını yakalamalıdır. Ancak yakaladığı masal kahramanı onun belinden tutarak arkasına eklenmek zorundadır. Her yakalanan bohçacı ninenin arkasına eklenir ve bohçacı nineyi taklit ederek yürür. Bohçacı nine herkesi yakalandığında oyun son bulur. Süre ve katılımcıların oyuna dâhil olma enerjisi göz önünde bulundurularak en son yakalanan katılımcının ebe olması durumu ile oyun devam ettirilebilir.

Ara Değerlendirme

Katılımcılarla çemberde buluşulur ve çocuklar hangi masal karakterleriydiniz diye sorulur. Verilen cevaplar değerlendirilir ve katılımcılara bizler kadim bir kültürün devamıyız eski zamanlardan beri masallar bizi birbirimize bağlar. Masallar toplumların ortak miraslarıdır söylediğiniz kahramanlar şu uluslara aittir ancak sizler kendi atalarınıza ait masalların kahramanlarıyla tanışacaksınız denir. Dünyayı, insanları anlamamız için bize yol gösterir. Anlatıcıların dilinde gönülden gönüle aktarırlar.

B. Canlandırma

3. Etkinlik

Katılımcıların, ellerine renkli fon kartonları, bant ve uzun tahta sopalar verilir. Katılımcılar 1.2.3.4.5 diye sayışarak 4 ayrı grup oluştururlar. Masal mekânın nasıl olabileceğini sınıfta kendileri oluşturmaya çalışırlar. Sınıf dörde bölünür ve her grup kendi yerinde masal mekânını tasvir etmeye çalışır.

4. Etkinlik

Katılımcılar bir önceki grupta oluşturdukları grup ile çalışmaya devam ederler. Aşağıda Dülger Kızı Masalından bir bölüm verilmiştir ve katılımcılar verilen bu

bölümü oluşturdukları masal mekânında masalın devamında ne olabileceğini düşünerek gruplar halinde canlandırırlar.

Evvel zaman içinde, hali vakti yerinde bir dülger varmış. Bu adamcağızın hiç çocuğu olmamış. Bir gün heves edip, ağaçtan kocaman bir kız bebek yapar, süsler, bezer: pencereye oturtur. Bu cansız kızı çocuğu gibi severmiş. Günün birinde padişahın oğlu o evin önünden geçiyormuş. Bu kızı görür, âşık olur. Saraya dönünce annesini, dülgerin kızını istemeye yollar. Zavallı dülgerle karısı ne cevap vereceklerini şaşırırlar. Gelen elçilere "Hele bir düşünelim." derler, düşünürler, taşınırlar, Ne etsinler? "Bu kız canlı değildir, ağaçtan bir bebek- tir" deseler, koca padişahın oğlunu aldattıkları için başları cellât edilir diye kor karlar. Ertesi gün gelen elçilere: "Kızımızı Şehzadeye veririz, veririz ama bir şartla." derler. "Kız gelin odasına girinceye kadar kimse görmeyecek..." Padişahın sarayına elçiler bu haberi götürürler. Şehzade razı olur. Kırk gün kırk gece düğün dernekten sonra saltanat arabası gelini almaya gelir. Dülgerin karısı da hayli akıllı imiş. "Ben ne yapsam da başımızı bu dertten kurtarsam?" diye düşünmüş

(<https://meryemnaz.blogspot.com/2019/05/dulger-kz-masal.html>).

Masal yukarıda verilen kısma kadar anlatılır ve katılımcılar masalın devamının nasıl olacağını gruplar halinde canlandırırlar. Katılımcılar önceden hazırladıkları mekânlarında masalın devamının canlandırmasını yaparlar her grup bir diğer grubu izler.

C. Değerlendirme

5. Etkinlik

Eğitmen tüm katılımcılara birer tahta kaşık verir. Çemberin ortasına boya, keçe, yapıştırıcı, iplik, kumaş, düğme koyar. Katılımcılara şimdi hep birlikte kendi Dülger Kızı kuklalarımız yapacağız denir. Katılımcılar çemberde yer alan atık materyalleri kullanarak kendi Dülger Kızlarını tasarlarlar. Kuklaları konuşturarak atölyenin değerlendirmesi alınır.

2.5. Nardaniye Hanım Masalı Atölye Planı

Ders: Türkçe

Konu: Nardaniye Hanımın tanıtılması

Grup: 5. Sınıf Öğrencileri 20 Katılımcı (10 kız 10 erkek)

Süre: 45 + 45

Mekân: Okulun drama dersliği

Teknikler: Canlandırma, rol oynama, resim çizme

Araç/Gereçler: Neşat Erşat Nar Tanesi türküsü, müzik çalar, bilgisayar, A3 kağıt ve boya kalemleri, nar ya da nar şeklinde bir oyuncak ya da top.

Kazanımlar:

Nardaniye Hanım masalından hareketle doğaçlamalar yapar.

Nardaniye Hanım Masal Kahramanını tanır.

A. Hazırlık/Isınma

1. Etkinlik

Katılımcılarla çemberde buluşulur. Katılımcıların içerisinde bir tane gönüllü ebe seçilir çemberin ortasına geçer. Gönüllü ebe eğitmenin yönlendirmesiyle ben bir narım diyerek çemberin ortasında oyunu başlatır. Ebenin tam karşısındaki kişiden başlayarak sonrada sağ tarafındaki kişilerle devam ederek katılımcılar ortaya gelirler. Örneğin çemberden başka bir katılımcı geçip ben narım içindeki kurduğum der sonra üçüncü bir katılımcı geçip ben narım yaprağıyım der. Çemberin içine en son gelen katılımcı çemberden nar gitsin kurt ve yaprak kalsın diyerek ortada hep üç kişi kalmasını sağlar oyun bir serbest çağrışım oyunudur nardan başlansa da katılımcılar nar deyince akıllarına geleni söyleyeceklerdir. Katılımcılar seri şekilde ortaya gelirler ortada dört kişi olduğu anda son gelen kişi iki kişiyi çembere geri yollar ve herkes ortaya gelip çembere geçene kadar oyun devam eder.

2. Etkinlik

Eğitmen Neşet Ertaş'ın seslendirdiği Nar Tanesi adlı türküyü aar. Katılımcılar alanda serbest dolaşarak müziğe uygun dans ederler. Katılımcılar arasından bir gönüllü gerekir. Gönüllü kişi ebe olur ve eğitmen eline nar verir. Katılımcılar dans ederken narı birbirlerine verirler. Eğitmen müziği durduğunda nar kimin elinde kaldıysa o donup kalır. Donup kalanlar kollarını bağlayarak dururlar oyundan elenmiş olurlar. Nar elenen kişiye en son narı kim verdiyse tekrar ona geçer ve oyun herkes donup son bir kişi kalana kadar devam eder.

(<https://www.youtube.com/watch?v=9UleexbcJ0I>)

B. Canlandırma

3. Etkinlik

Katılımcılar, sınıfı bir köy olarak düşünürler ve bu köyde bir şenlik vardır. Eğitmen eskiden insanlar köylük yerde yeşillik alanlara giderler çocuklar oralarda elik omak oynarlar topaçlar çevirirler, açık atarlarmış der. Türküler ığırılır danslar edilirmiş der. Bizim de bir köyümüz var ve hepimiz davetliyiz. Katılımcılar 1,2,3,4 diye sayışırlar ve beş ayrı grup oluştururlar. Köydeki şenlikte neler var? Kimler var? Eğitmen, sınıfa, davul, ip, topaç, sipsi, kilim gibi yöresel getirir. Katılımcılar bu eşyalardan yararlanarak isterlerse müzikte ekleyerek şenlik ortamını canlandırırlar.

4. Etkinlik

Katılımcılarla, emberde oturulur ve eğitmen çocuklara bir masalı olduğunu söyler. Nardaniye Hanım Masalı'nı video anlatımını açar ve 3 dakika 20 saniye izletir. Katılımcılar, bir önceki etkinlikteki gruplarıyla kalırlar ve masalın bundan sonra nasıl devam edeceğini canlandırırlar. Masalın video linki aşağıdadır. Katılımcılara yeterli süre verilir. Eğitmen grupları dolaşarak katılımcıların sorularını yanıtlar. Katılımcılar

hazır olduğunda gönüllük esasına göre doğaçlamalar izlenir. Tüm gruplar izlendikten sonra eğitmen videonun tamamını izletir.

(<https://www.youtube.com/watch?v=l5Tw0Fiu4Jo>)

C. Değerlendirme

5. Etkinlik

Katılımcılar yukarıdaki etkinlikte dahil oldukları grupla çalışmaya devam ederler. Her gruba A3 boyutundaki kaüt ve renkli kalemler verilir. Hayallerinde oluşan Nardaniye ‘yi verilen kağıtlara çizerler. Bu çizdiğiniz masal kahramanı sizce hangi kahramana benziyor? Sorusu sorulur. Öğrencilerin Pamuk Prenses ve Nardaniye Hanım masalını karşılaştırmaları beklenir.

2.6. Nohut Oğlan Masalı Atölye Planı

Ders: Türkçe

Konu: Nohut Oğlanın tanıtılması

Grup: 5. Sınıf Öğrencileri 20 Katılımcı (10 kız 10 erkek)

Süre: 45 + 45

Mekân: Okulun drama dersliği

Teknikler: Rol Oynama, doğaçlama

Araç/Gereçler: Kâğıt, bant, renkli kalemler, nohut, elle kolay kavranabilecek pelüş oyuncak

Kazanımlar:

Nohut Oğlan masal kahramanını tanır.

Nohut oğlan masalından hareketle doğaçlamalar yapar.

A. Hazırlık/ısınma

1. Etkinlik

Eğitmen, sınıfın ortasına bir çizgi çizer. Katılımcılar birden ona kadar sayışarak iki grup oluştururlar. Tek sıra halinde öğretmenin çizdiği çizginin biri bir tarafına diğer diğer tarafına geçer. Eğitmen ortaya iki grubun arasına bir masa, sandalye vesaire bir şey koyar. Bunun üzerine de herhangi bir oyuncak koyar. Eğitmen en arkaya geçer avucunun içine bir nohut alır. Katılımcıların yüzleri masaya dönüktür. Her iki grubun üyeleri de baştan sona sağ ellerini arkaya uzatır ve bir arkalarındaki arkadaşlarının sol ellerini tutar. Gözlerini kapatırlar. Sıraların en başındaki öğrencilerin sol elleri serbesttir. Sıranın en sonundaki öğrencilerin ise yüzleri ters yöne dönüktür. Yani gözleri açıktır ve öğretmeni görebilmektedirler. Bu sırada öğretmenin iki eli de gizlidir. Öğretmen elini uzattığında avucunda nohut varsa, bu öğrenciler arkalarındaki arkadaşlarının ellerini sıkarak onlara akım göndermelidir. Eli sıkılan öğrenciler sırayla bir sonraki öğrenciye akımı geçirmelidir. Sıranın en başındaki öğrenci akımı hissettiği an masanın üzerinden oyuncadı almalıdır. Oyuncadı en çok kapalı grup kazanır.

B. Canlandırma

2. Etkinlik

Katılımcılarla çemberde buluşulur ve eğitmen nohut oğlan masalını katılımcılara anlatır. Masal ekte verilmiştir. Nohut Oğlan köyünden şehrine göç etseydi ne gibi değişikliklerle karşılaşardı. Neler yaşardı? Sorusu katılımcılara yöneltilir. Katılımcılar, 1.2.3.4 diye sayışarak beş ayrı grup oluştururlar katılımcılardan öncelikle bir şehir tasarlamaları istenir. Katılımcılar öncelikle mekânda yer alan eşyalardan faydalanarak hayali bir şehir yaratırlar. Masalın yeni mekânı oluşturulduktan sonra kendi aralarında rolleri dağıtırlar ve tüm gruplar hazır olduktan sonra canlandırmalar izlenir. Tüm katılımcılara yeterli süre verilmelidir. Eğitmen grupları gezerek soruları cevaplandırır ve yardımcı olur.

C. Değerlendirme

3. Etkinlik

Sınıfın ortasına yaklaşık bir metrelik bir kâğıt yerleştirilir ve Katılımcılara renkli kalemler, yapıştırıcı ve nohutlar verilir herkes bugün yaptığımız atölyeyle ilgili heybesine ne koyduysa onu buraya çizebilir mi denir? Böylece grup olarak atölye sonunda bir nohutlarla süslenmiş masal halısı elde edilmiş olur ve bu kâğıt okulun duvarında sergilenir. Bu etkinlikle amaçlanan öğrencilerin ortaya birlikte bir ürün çıkarmasıdır. Masal halısı oluştuğunda öğrenciler masalı somut görünür hale getirerek diğer arkadaşlarıyla da paylaşmış olacaklardır.

2.7. Küllü Fatma Masalı Atölye Planı

Ders: Türkçe

Konu: Küllü Fatma'nın Tanıtılması

Grup: 5. Sınıf Öğrencileri 20 Katılımcı (10 kız 10 erkek)

Süre: 45 + 45

Mekân: Okulun drama dersliği

Teknikler: Doğaçlama, rol oynama, balık kılçığı

Araç/Gereçler: A 4, ip, kalem, Mahmut Tuncer "Porom Pom Pera", "Arkadaşım Eşek", "Şinanay", "Bakkal Amca" ve "Dağdan Kestim Kereste" şarkıları.

Kazanımlar:

Küllü Fatma masalından yola çıkarak doğaçlamalar yapar.

Küllü Fatma masal kahramanını tanır.

A. Hazırlık/Isınma

1. Etkinlik

Kuş Kafeste Oyunu, Katılımcılar üçer kişilik gruplar oluştururlar. İki kişi el ele tutuşup kafes oluşturur, üçüncü kişide ortasına geçer. Ortada yer alan kişiye kuş olduğu

söylenilir. Katılımcılardan biri ebe olur. Eğitimci elini çırptığında kuşlar kafeslerinden çıkıp başka kafese girmeye çalışırlar. Bu sırada ortada yer alan ebe boş kafeslerden birini kapmaya çalışır. Boş kafes bulamayan ebe olur.

2. Etkinlik

Eğitimci sınıfın ortasına farklı renkte ipler bırakır Katılımcılara istediğiniz renkte elinize en fazla bir metre olacak şekilde ip alabilirsiniz der. Katılımcılar ipleri aldıktan sonra Eğitimci sınıfta *Mahmut Tuncer'in seslendirdiği "Porom Pom Pera", "Arkadaşım Eşek", "Şinanay", "Bakkal Amca" ve "Dağdan Kestim Kereste" şarkısını açar ve Katılımcılara ellerindeki iplikleri vazgeçilmez bir parçaları olarak düşünüp dans etmelerini müzik durduğunda iplikleri yere bırakıp ip hangi şekli aldıysa o şekli almaları gerektiğini söyler. Katılımcılar tam yoğunlaşmış bir şekilde etkinliğe adapte olana kadar etkinlik devam eder.

*(<https://www.youtube.com/watch?v=riY-KDTte5Q> , TRT Arşiv Youtube Kanalı)

Ara Değerlendirme

Katılımcılarla çembere oturulur. Eğitimci az önce oynadığımız oyunlarla ilgili konuşacak olursak ne söylemek istersiniz sorusunu ortaya atar. Konuşma nesnesi olarak bir ip yumağı seçilir. Konuşmak isteyenler ip yumağını eline alarak konuşur. Öğrencilere sizce kuş kafeste oyununu oynarken yuvanızı kaybetmek ve dışlanmak nasıldı size ne hissettirdi?

B. Canlandırma

3. Etkinlik

Eğitimci, Katılımcılara “*Elma Yayınevinin Youtube Kanalında Berfin Sıla Kepez’in anlattığı Küllü Fatma Masalı” videosunu açar. Videonun 4.30 saniyesinde eğitimci videoyu dondurur ve haydi çocuklar sizce bundan sonra neler gelmiş olabilir Küllü Fatma’nın başına der. Katılımcılar 1.2.3 4 diye sayışarak beş grup oluştururlar ve her grup verilen sürede tartışmasını yapar canlandırmasına hazırlanır. Her grubun canlandırması izlenir.

*(<https://www.youtube.com/watch?v=2EbOzRd0cUo>)

Ara Değerlendirme

Eğitmen tahtaya bir balık kılıcı çizer öğrencilerle birlikte önce Küllü Fatma'nın masalının olay örgüsünü özetlerler. Eğitmen yarım kalan Küllü Fatma Masalı videosunu açar ve Katılımcılar masalın tamamını dinlerler. Masalın hangi masala benzediği sorulur. İki karakterin ve iki masalın benzer farklı yönleri tartışılır masallar karşılaştırılır. Masalların nasıl olurda farklı coğrafyalarda bu kadar benzer formlarda olduğu sorusu sorulur? Katılımcıların cevapları dinlenir ve masalların birer arketip olduğundan ve toplumların ortak mirası olduğundan bahsedilir.

4. Etkinlik

Katılımcılar, Küllü Fatma ve Kül Kedisi sınıf arkadaşı olsalar birlikte neler olurdu sorusu katılımcılara sorulur. Katılımcılar, beşer kişilik dört grup oluştururlar ve az önce tamamını dinledikleri Küllü Fatma masalının sonunu eğer Küllü Fatma ve Kül Kedisi arkadaş olsalar bu masal nasıl bitirdi diye alternatif bir sonu canlandırırlar.

C. Değerlendirme

5. Etkinlik

Katılımcılarla çemberde buluşulur hepsine birer A 4 verilir kâğıdı ve bu kâğıdı ikiye katlarlar. Eğitmen; “Sizler Küllü Fatma'yı kitap olarak yazdınız ve bu masal basılacak bu masala nasıl bir ön ve arka kapak çizersiniz?” sorusunu yöneltir. Kitapların ön ve arka kapakları birbiriyle bağlantılı olup bize kitapta anlatılanlarla ilgili ipucu vermeli bilgisini hatırlatır. Katılımcılar Küllü Fatma Masalının hikâye kapağını bireysel olarak tasarlarlar.

6. Etkinlik

Katılımcılar, kitap kapaklarını tanıtırlar atölyeye ilgili düşüncelerini paylaşırlar.

2.8. Genel Değerlendirme Atölyesi

Ders: Türkçe

Konu: Yapılan Atölyelerin Değerlendirmesi

Grup: 5. Sınıf Öğrencileri 20 Katılımcı (10 kız 10 erkek)

Süre: 45 dakika

Mekân: Okulun drama dersliği

Teknikler: Doğaçlama, rol oynama, mektup yazma

Araç/Gereçler: Kalem, kâğıt, zarf

Kazanımlar:

Anadolu Masal Kahramanlarından bildiklerini söyler.

A. Hazırlık/Isınma

1. Etkinlik

Eğitmen, katılımcıları çembere davete eder. Hep birlikte söyleyecekleri şarkıya başlar. Başlayalım mı? (el çırpma) Nelerden? Masallardan. Sırayla herkes bir masal ismi söyler. Tekrar eğitmene geldiğinde başlayalım mı nelerden? Mekânlardan herkes sırayla masalları geçtiği bir mekân söyler. Tekrar eğitmene geldiğinde eğitmen nesnelere der. Herkes masalarda geçen bir nesneyi söyler. Şarkıya herkes çemberde eşlik etmiş olur.

Ara Değerlendirme

Katılımcılarla çemberde buluşulur ve bu oyunu oynadıklarında hangi kahramanları şimdi ise hangi kahramanları saydıkları sorulur? Anadolu Masallarından kahramanlarından sadece bazılarını öğrendiklerini daha bir sürü masal olduğu söylenir. Çemberin ortasına Anadolu, Türk Masalları konulu kitaplar koyulur öğrencilerle birlikte bakılır.

B. Canlandırma

2. Etkinlik

Katılımcılarla çemberde buluşulur ve 7 haftalık süreçte hangi masalları öğrendiğimiz konuşmuştuk şimdi birden beşe kadar sayarak dört grup oluşturalım ve gruplar olarak öğrendiğimiz tüm masal kahramanlarını aynı masalda buluşturup yeni bir masal kurgulayalım denir.

C. Değerlendirme

3. Etkinlik

Katılımcılarla çemberde buluşulur ve Eğitimci: “-Ülkemizde yeni bir çizgi film çekilecek ancak bu çizgi film için kahraman aranıyor sizler bu yönetmene bir mektup yazacaksınız neler yazarsınız? Türk masal kahramanlarını bir mektupta yönetmene fikir olması için nasıl tanıtırsınız? Onu bu kahramanın çizgi filmi çekmesi için nasıl ikna edersiniz?”

Katılımcılar Eğitimcinin soru doğrultusunda mektuplarını yazarlar sonrasında mektuplar toparlanır sınıfta gönüllük esasına uygun okunur ve bugüne kadar yapılan tüm atölyeler hakkında herkes sözlü değerlendirme yapar.

SONUÇ

Bu çalışmada öğrencilere bizim kültürümüzde de eğlenceli masal karakterleri var denmektedir. Kendi kültürümüzün değerlerini devam ettirmemiz adına bu masalları bilmemiz çok kıymetlidir. Kültür insanları biyolojik akrabalıkların ötesine taşıyan, bir birlik bilinci yaratabilen en önemli unsurdur. Kültürel unsurlar, aile, okul, iş hayatı aracılığıyla birer değer olarak herkese aktarılır. Bu sayede, toplumda ortalama bir yaşayış, düşünüş ve üretim gerçekleşir. Genelde kültürün, özde somut olmayan kültürel mirasın korunmasında ve aktarılmasında pek çok aktöre rol düşmektedir(Türkyılmaz,2013:91).

Ninelerimizden dedelerimizden bize kalan masalları öğrenmemiz bu kültürün devam etmesi demektir. Çalışma uygulanabilir olması adına beş masalla sınırlandırılmıştır. Özellikle de farklı coğrafyalarda karşılığı olan masal kahramanları tercih edilmiştir. Milli Eğitime bağlı tüm okulların 5.sınıf kademesinde yer alan çocuklarla uygulanmaya uygun olduğu düşünülmektedir böylece kültür aktarımı için mekân olarak okullardan faydalanılacaktır.

Eğitim kuramcısı John Dewey'in üzerinde durduğu yaparak yaşayarak öğrenme modeli bireyin öğretimde aktif olması, yaratıcı dramının da üzerinde önemle durduğu konulardır. John Dewey'in şu sözleri de bu görüşü pekiştirmektedir:

“Eğer yaşam istiyorsak, kendimizi yaşamın içine atalım. Çocuğu olduğu gibi bütün istek ve yönelimleri ile görelim. Kalbinin nasıl çarptığını dinleyelim ve onu ileriye itecek bir çevre içinde bulunduralım. Ya öğrenmek? Kuşkusuz öğrenmek de gerek. Fakat önce yaşamak ve yaşayarak öğrenmek başta gelir” (Akt: Eğitimci,2017).

Bu nedenle kültür aktarımı süreci yaratıcı drama yöntemiyle verilerek çocukların yaşayarak masalları ve kavramları içselleştirmeleri amaçlanmıştır.

Çalışmanın araştırmacısının bir drama öğretmeni olarak gözlemleri neticesinde öğrencilerin kendi kültürlerine ait masalları bilmediği hatta Keloğlan dışında birçoğunun adını bile duymadıkları görülmüştür. Biz bu çalışmamızda öğrencileri

etkin bir konumda tutarak onlara Türk kültürünün anlatı türlerinden haberdar edip bu öğeleri benimsemelerini sağlayacağız. Yaratıcı drama yöntemiyle çalışılan masallar öğrencilerin hayal güçlerini geliştirmekle kalmayıp onların yaratıcılığını farklı bir boyuta taşıyıp farkındalık kazanmalarına neden olacaktır.

Atölyelerin her birini ele aldığımızda varılmak istenen sonuçlar şu şekilde listelenmiştir:

- 1) Masalın ne olduğunu tanımlayabilmesi hedeflenmiştir.
- 2) Dinlediği herhangi bir masalın hangi bölümlerden oluştuğunu ayırt edebilmesi hedeflenmiştir.
- 3) Masallar için mekân önemlidir çünkü onun olağanüstü bir tür olduğunu kuvvetlendirir. Öğrenciler zihin haritalarında masal mekânın nasıl olabileceğine dair soru işaretleri oluşması hedeflenmiştir.
- 4) Dülger Kızı adında bir Anadolu Masal Kahramanını tanımları hedeflenmiştir.
- 5) Bu atölyede öğrencilerin yöresel türkülerin modern eğitim sisteminin keyifli bir parçası olabileceğine dair bir izlenim bırakmak hedeflenmiştir.
- 6) Köy seyirlik ortamına dair köylerde eskilerin eğlence anlayışı sınıf ortamına taşınması hedeflenmiştir.
- 7) Nardaniye Hanım adlı Anadolu Masal Karakterini tanımları amaçlanmıştır.
- 8) Pamuk Prenses ve Nardaniye Hanım masalının karşılaştırması ve masalların ortak kültürel miras olduğunun fark edilmesi amaçlanmıştır.
- 9) Nohut oğlanın Anadolu masal kahramanı olduğunu öğrenmeleri hedeflenmiştir.
- 10) Nohut oğlan ve parmak kız masalını karşılaştırmalarını ve masalların ortak kültürel miras olduklarını fark etmeleri hedeflenmiştir.
- 11) Küllü Fatma masal kahramanını Anadolu Kültürünün bir figürü olduğu bilmesi hedeflenmiştir.
- 12) Kül Kedisi ve Küllü Fatma'yı karşılaştırıp artık kendi kültürünün masal ögesi olduğunu da bilmesi amaçlanmıştır.

- 13) Hasan ve yarım tavuğun Anadolu kültürüne ait bir masal olduğunu bilmesi hedeflenmiştir.
- 14) Masalların nasıl güncel hale gelebileceğini tasarımları hedeflenmiştir.
- 15) Katılımcıların öğrendikleri masalları hatırlamaları hedeflenmiştir.
- 16) Katılımcıların bir gün bir yazar yapımcı vesaire bir konuma geldiklerinde sadece Disneyland ürünlerinden değil de kendi masal arşivlerinden faydalanabilmeleri hedeflenmiştir.
- 17) Sürecin genel değerlendirmesinin yapılması amaçlanmıştır.
- 18) Öz disiplin, güven, sorumluluk, kanaatkârlık, vefa, duyarlılık kavramlarının geliştirilmesi süreç boyunca hedeflenmiştir.

Çalışma kültür aktarımı ve bilişsel gelişim üzerine planlanmıştır. Somut Olmayan Kültürel Miras bünyesinde bulunan masallar yaş grubunun özelliklerine göre düzenlenmiş ve aktarılabilir kılınmıştır. MEB'e bağlı herhangi bir okulun 5.sınıf öğrencileriyle rahatlıkla uygulanabilir özellikle Türkçe dersi kazanımlarımda masal türünün olduğu düşünüldüğü bu projeyi uygulamak çok yerinde olacaktır. Okullarda ve STK'lar da uygulama olanağı bulunduğu anda kültür aktarımı sürecine katkısı olacaktır. Proje gezgin bir masal karavana gibi düşünülüp Türkiye'nin farklı şehirlerini gezip SOKÜM bünyesinde de uygulanabilir hale getirilebilir.

- 1) Bu çalışma Kültür ve Turizm Bakanlığı ve Milli Eğitim Bakanlığının iş birliği ile okullarda yürütülebilir.
- 2) MEB'e bağlı herhangi bir 5.sınıf kademesinde yer alan öğrencilerle rahatlıkla uygulanabilir özellikle Türkçe dersi kazanımlarımda masal türünün olduğu düşünüldüğü bu çalışmayı uygulamak çok yerinde olacaktır.
- 3) Okullarda ve STK'lar da uygulama olanağı bulunduğu anda kültür aktarımı sürecine katkısı olacaktır.
- 4) Çalışma gezgin bir masal karavana gibi düşünülüp Türkiye'nin farklı şehirlerini gezip SOKÜM bünyesinde de uygulanabilir hale getirilebilir.

KAYNAKÇA

L.Kitaplar

Aça, Mehmet, Yılmaz, A. Müge, Sever (2007).Masal Çalışmaları Türk Halk Edebiyatı El Kitabı. Ankara: Grafiker Yayınları.

Adıgüzel, Ömer (2015).Eğitimde Yaratıcı Drama. Ankara: Pegem Akademi.

Alangu, Tahir (2011). Billur Köşk Masalları .İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

And, Metin (2002). Ritüelden Drama. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

And, Metin (2003). Oyun ve Bügü. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Bascom, William, Çev: Nilgün Aytuzlar(2019) Sözlü Sanat ve Kültür, Halk Biliminde Kuramlar ve Yaklaşımlar 2. Ankara :Geleneksel Yayıncılık.

Binyazar, Adnan (2011). Halk Anlatıları. İstanbul: Can Yayınları.

Binyazar, Adnan (2011).On Beş Türk Masalı, İstanbul, Can Çocuk.

Boratav, Pertev Naili (2016). Az Gittik Uz Gittik. İstanbul: İmge Kitapevi.

Boratav, Pertev Naili (2016). Yüz Soruda Türk Halk Edebiyatı. Ankara: Bilge Su Yayıncılık.

Boratav, Pertev Naili (2019). Zaman Zaman İçinde. İstanbul: İmge Kitapevi.

Bozdoğan, Z.(2003) Okulda Rehberlik Etkinlikleri ve Yaratıcı Drama.Ankara:Nobel Yayın Dağıtım.

Çakır İlhan, A., Ayşe Okvuran ve H. Ömer Adıgüzel (2004). Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Drama. İstanbul: MEB Yayınları.

Charrier, C.H., R. Ozouf, Çev. Nejat Yüzbaşıoğlu (1972). Yaşanmış Pedagoji. Ankara: MEB Yayınları.

Devellioğlu, Ferit (2008).Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lügat. Ankara: Aydın Kitapevi.

Günay, Umay(1975). Elazığ Masalları. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Basımevi.

Güney, Eflatun Cem (2011).Evvel Zaman İçinde. İstanbul: Nar Yayınları.

Gürel, Z. - Temizyürek, F. ve Şahbaz, N. K (2007). Çocuk Edebiyatı. Ankara: Öncü Kitap.

Kantarcioğlu, Selçuk (1991). Eğitimde Masalın Yeri. Ankara: MEB Yayınları.

Kıbrıs, İbrahim (2000). Çocuk Edebiyatı. Ankara: TEK ağaç Yayınları.

- Oğuz, M. Öcal(2008). Türkiye'nin Somut Olmayan Kültürel Mirası. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Oğuz, M. Öcal (2009). Somut Olmayan Kültürel Miras Nedir? .Ankara: Geleneksel Yayınları.
- Oğuz, M. Öcal (2016). Türk Halk Edebiyatı El Kitabı. Ankara: Grafiker Yayınları.
- Oğuz, M. Öcal (2017). Hem Varmış Hem Yokmuş Anlatı Kahramanları Üzerine Yazılar. Ankara: Geleneksel Yayıncılık.
- Oğuzkan, Ferhan İ. (2000).Çocuk Edebiyatı. Ankara:Anı Yayıncılık.
- Önder, Alev(2016).Yaşayarak Öğrenme İçin Eğitici Drama. Ankara:Nobel Yayıncılık.
- Örnek, Sedat Veyis (2015). Geleneksel Kültürümüzde Çocuk. Ankara: Bilgesu Yayıncılık.
- Örnek, Sedat Veyis (2016).Türk Halk Bilimi. Ankara: Bilgesu Yayıncılık.
- Özkan, İsa (2015). Türk Dünyası Masal Araştırmaları (Tastarakay'dan Keloğlan'a) Türk Kültürü. Ankara: Araştırma Enstitüsü Yayınları.
- Özünel, Ölçer Evrim (2017).Masal Mekânında Kadın Olmak. Ankara:Geleneksel Yayıncılık.
- Mccaslin, Nellie, Çev. Pınar Özdemir Şimşek, (2016), Yaratıcı Drama Sınıf İçinde ve Dışında, Ankara, Nobel Yayıncılık.
- Propp, Vladimir (2017). Masalın Biçim Bilimi ve Olağanüstü Masalların Dönüşümleri. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Sakaoğlu, Saim (2007). Masal Araştırmaları. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Sanemoğlu, Nuray (2012). Gelişim Öğrenme ve Öğretim Kuramdan Uygulamaya. Ankara: Pegem Akademi.
- Türkyılmaz, Dilek (2013). Kültürün Koruyucu Kadınları ve Somut Olmayan Kültürel Miras, Somut Olmayan Kültürel Mirasın Geleceği Türkiye Deneyimi. Ankara: Grafiker Yayınları.
- Üstündağ, Tülay (2000). Yaratıcı Drama Öğretmenimin Günlüğü. Ankara: Pegem Akademi.
- Yavuz, Muhsine Helimoğlu (2009). Masallar ve Eğitsel İşlevleri. İstanbul: Cumhuriyet Kitapları.
- Yalçın, Alemdar, Aytaş Gıyasettin (2008). Çocuk Edebiyatı. Ankara: Akçağ Yayınevi.

2. Makaleler, Bildiriler, Diğer Basılı Yayınlar

Abalı, İsmail (2013). “Yapısal Folklor Kuramı Bağlamında Bir Masal İncelemesi Örneği”. İdil Dergisi, Cilt 2, Sayı 8:Sayfa 8.

Akçay, Serhat. (2015). “Samed Behrengi’nin Hikâyelerindeki Eğitsel İletiler Üzerine Bir Araştırma,” Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Apak,Tikpaş, Fadime.(2017). “Anadolu Sahası Türk Masallarındaki Olağanüstülük Motifi ve Uygulamalı Halkbilimi”Doktora Tezi,On Dokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.

Arsoy, Naciye.(2011).Türk Masallarında Ataerkillik, Toplumsal Cinsiyet Ayrımcılığı ve Kadın, Yüksek Lisans Tezi. Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,Kars.

Arıcı, Ali Fuat (2004). “ Tür Özellikleri ve Tarihlerine Göre Türk ve Dünya Masalları”. Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi. Sayı 26: Sayfa 159.

Asutay, Hikmet (2013). “Çocuk Yazınının Fantastik Dünyası: Masallar”. Turkish Studies, Volume 8:Sayfa 265-278.

Bal, Mazhar (2019). “Kültürel Farkındalıktan Kültürel Duyarlılığa: Bir Okuma Metni Çalışması” .Uluslararası Eğitim ve Dil Dergisi. 2019/2:1-8.

Bayraktar, Nebahat Sena.(2016). Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretiminde Türk Masallarından Yararlanılması, Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Boyacı Belet Dilek, Özer Güner Mediha (2019). “Öğrenmenin Geleceği 21.Yüzyıl Becerileri Perspektifiyle Türkçe Dersi Öğretim Programı”. AJESI, Doli:10,18039: Sayfa708-738.

Çetinkaya, Çetin, Fatih, Topçam,Baki,Abdurrahman,Sönmez,Muhamet (2019). “Drama Yönteminin Sınıf Öğretmeni Adaylarının Masal Yazma Becerilerine Etkisi”. Anadili Eğitimi Dergisi, Cilt 7,Sayı 2:s.3 Çelik, Suzan (2000) .Türk Masallarında Ölüm ve Yas, Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Diyarbakır.

Çorbacı, Çiğdem. (2000).Türk Masallarında Yardımcı İhtiyar Motifi, Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Diyarbakır.

Çıplak, Nilgün (2008). “Teknoloji Çağında Kültürel Miras Olan Masalların Korunması”. TÜBAR-XXIII /2008-Bahar Sayfa :40-50.

Degh, Linda (1989).“Folktales and Society-Story-Telling In A Hungarian Peasant Community”.Indiana University Press:S:165-187.

Demir, Gülter .(2006). Konya İli Cihanbeyli İlçesi’nde Anlatılan Masalların Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

37-352.

Dilidüzgün, Selahattin (1994). “Masalın Eğitimdeki Yeri”. Çağdaş Eğitimle Sanat Dergisi. İstanbul, Çağdaş Yasamı Destekleme Derneği Yayınları :Sayfa 1-11.

Duman, Ahmet (2003). “Bazı Eğitim Bilimi Kavramlarına İlişkin Genel Bir Değerlendirme”. Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Bahar Sayı 10.

Eroğlu, Tuba (2019). “Yücel Feyzioğlu’nun Türk Dünyası Masal Kitaplarında Eğitimsel İşlevler” .Yüksek Lisans Tezi. On Dokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun

Emen, B. Feyzullah (2019). “Yaratıcı Drama ile Mitoloji Öğretimi” Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Heybetli,Çiğdem(2019).“Anadolu Sahası Türk Masallarında Kozmografya ve Tabiat”Yüksek Lisans Tezi,Necbettin Erbakan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü,Konya.

İşnas, Seher (2011). “ Masal Türünün, Çocuktaki Kavram Gelişimine Etkisi Üzerine Bir Araştırma (Cahit Zarifoğlu Örneği)”.Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.

Kaplan, Esin (2010).Anadolu Türk Halk Masallarında Kılık Değiştirme. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Kara, T. Ömer (2010). “Dramayla Öykü Oluşturma Yönteminin İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Öğretimine Etkisi”.Yüksek Lisans Tezi Selçuk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Karadağ, Engin,Korkmaz,Tuğba, Çalışkan, Nihat,Yüksel,Sedat(2008). “Drama Lideri Olarak Öğretmen ve Eğitimsel Drama Yeterliği Ölçeği Geçerlik ve Güvenirlik Analizi”. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 28, Sayı 2 :169-196.

Kesmeçi, Ahmet, Yiğit Fatih Mehmet (2015). “ Türkiye Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitiminde Masal Kullanımı”. Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi, Sayı 4: Sayfa 1320-1338.

Köktan, Deniz (2019). “Türk Halk Danslarının Öğretimi Sürecinde Yaratıcı Drama Kullanımı”. Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Mert, Esra Lüle (2012). “Anadili Eğitimi - Öğretimi Sürecinde Çocuk Yazını Ürünlerinden Yararlanma ve Masal Türüne Yönelik Bazı Belirlemeler”. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı 31: Sayfa. 1-12.

Oğuz, Öcal (2007). “Folklor ve Kültürel Mekân”. Milli Folklor Dergisi Yıl:19, Sayı 16.

Özkaynak, Eda (2013). “Masal Formellerinin Sembolik Çözümlemesi” Yüksek Lisans Tezi Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Türk Halk Edebiyatı Bilim Dalı, Elazığ.

Özler, Ahmet (2006).Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Hikâye Ve Masalların Eğitimsel İşlevleri, Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Özokutan, Türkan (2005). Kıbrıs Türk Masalları, Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Sağlam, Tülin (2003). “Eğitimde Tiyatro”. Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi, Yıl: 4, Sayı: 37.

Şahin, Mustafa (2011). “Masallarının Çocuk Gelişimine Etkilerinin Öğretmen Görüşleri Açısından İncelenmesi”. Milli Folklor Dergisi, Yıl:23,Sayı89.

Serin, Aslıhan (2005). “Yaratıcı Dramayla Kurgulanmış Yaratıcı Yazma Çalışmalarına İlişkin Bir Model Önerisi”. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Tahiroğlu, Mustafa, Kayabaşı ,Onur Alp, Kayabaşı, Gökçen(2013). “Türk Halk Masallarının Öğrencilerin İnsani Değerlere Yönelik Tutumlarına Etkisi” Aku, Kuramsal Eğitim Bilim Dergisi,6(4):477-495.

Vanessa, Joosen(2005) .Çev: Reyhan Gökben, “Sanat ve Pedagoji Arasında Peri Masalı Uyarlamaları” Saluk,Fairy-tale Retellings between Art and Pedagogy Childrens Literature in Education, Vol.36, No.2:129-139

Yaldız, Hatice Tuğba (2006). “Masalların Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi (Sarayönü Örneği)”Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi,Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya

Yılmaz, Aliye (2012) “Çocuk Eğitiminde Masalın Yeri”, SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı 25:ss299-306.

Yılmaz, Betül Havva (2013) “Masalların Dönüşü, Masalların Dönüşümü Çağdaş Türk Edebiyatından Grimm Masallarının Metinler arası Kullanımları (Murathan Mungan Örneği)” Yüksek Lisans Tezi, Osmangazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.

3.Elektronik Kaynaklar

- **Elektronik Kaynak - Ağ Sitesinden Erişilen Ağ Sayfası**

<http://www.idildergisi.com/makale/pdf/1506026713.pdf>

<http://www.devtiyatro.gov.tr/DevletTiyatro/oyundetay/2418?a=bizden-masallar-nohut-oglan>

<https://www.haberler.com/cocuklari-anadolu-masallari-ile-bulusturacak-proje-12102583-haberi>

<https://www.unesco.org.tr/Pages/181/177/>

<https://www.youtube.com/watch?v=PIrghRdU5Vw>

<https://www.youtube.com/watch?v=1UbFM2u7S0M>

EKLER

EK-1 Hasan ve Yarım Tavuk Masalı

Bir varmış bir yokmuş evvel zaman içinde kalbur saman içinde Hasan adında bir oğlan yaşarmış. Hasanın bu hayatta bir ağabeyi bir de yaşlı babası varmış. Babası bir gün Hasanı ve abini çağırması oğullarım ben artık bu dünyadan göçüyorum sizlere bu yumurtadan başka bırakacak bir şeyim yok demiş ve bu dünyaya gözlerini kapamış. Abisi ve Hasan ellerinde bir yumurtayla kala kalmışlar. Hasan abisine abi bu yumurtayı yemeyeli bekleyim içinden bahtımıza ne çıkarsa demiş. Abisi olmaz Hasan ben bu yumurtayı hemen yemek istiyorum demiş. Hasan tamam demiş. Yumurtayı iki yarıya bölmüşler. Hasan yumurtayı yarısını almış çıkmış yola az gitmiş uz gitmiş dere tepe düz gitmiş. İş bulduğu yerde çalışmış aş bulduğu yerde karnını doyurmuş.

21 gün içinde yarım bir tavuk çıkmış. Hasan, tavuğu ile birlikte yollara düşer. Kâh bir çiftliğin ahırında uyurlar kâh bir çukurun oyuğunda. Günlerden bir gün yarım tavuk su boyunda parıltılı bir taş bulmuş ve gagasıyla almış Hasan'ın önüne koymuş. Hasan hayatında ilk kez bu kadar parıltılı bir taş görüyormuş. Hoşuna gitmiş almış bakmış elinde oynamaya başlamış. Derken süslü püslü bir at arabası su boyuna yaklaşmış içinde zengin bir toprak ağası varmış. Atları sulamak için su boyunda durmuşlar. Adam çok keskin gözlüymüş Hasan'ın elinde ki parlak taşı görmüş ve Hasan'a o elinde tuttuğun da kimindir nerden aldın diye çıkışmış. Hasan şaşırması ve tavuğum buldu demiş. Adam bunun üzerine yumuşamış gibi yaparak evladım o taş çok değerli bir elmadır. Görüyorum ki sen bu taşı kaybedersin cebin bile delik. Ben filanca köyün ağasıyım koca hazine sandıklarım büyük büyük kilitlerim var istersen taşını benim için saklarım demiş. İhtiyacın olunca gelir alırsın demiş. Hasan ağaya güvenmiş söyledikleri mantıklı gelmiş taşı koyacak bir cebi bile yokmuş demiş cep delik cepken delik kol delik mintan delik vermiş ağaya taşını.

Ağa süslü at arabasına binmiş gitmiş yoluna. Hasan da almış yarım tavuğunu kucağına düşmüş yeni diyarlara maceraya derken gittiği yeni ülkede padişah vergi toplamayı pek sevmemiş evi olan herkesten vergi toplamış Hasan demiş oh ne şanslıyım benim evim gök kubbenin olduğu her yerdir demiş ev vergisinden kurtulmuş kurtulmasına ama yeni bir karar çıkmış ve padişah gölgesi olan herkesten vergi almaya karar vermiş. Hasan'ın da gölgesi varmış ancak parası yokmuş. Oda ağdaki elmasını aklına getirmiş yarım tavuğunda yanına almış düşmüş yollara.

Yolda giderken bir tilkiyi denk gelmiş tilki sormuş nereye gidersin kardeş diye Hasan demiş ağaya giderim ağada elmasım vardır onu alacağım. Tilki kardeş ağanın bugüne kadar kimseye bir şey verdiğini görmedim. Dur ben de sizinle geleyim demiş. Tilki, Yarım Tavuk ve Hasan düşmüşler yola bir müddet sonra tilki yorulmuş, yarım tavuk hop onu içine almış. Yola devam etmişler derken karşılarında bir kurt çıkmış kurt sormuş nereye gidersiniz diye Hasan demiş ki ağaya elmasımı almaya giderim demiş. Kurt ben bugüne kadar ağanın kimseye bir şey verdiğini görmedim demiş Hasan o

zaman sen de gel gör alıyor muyum almıyor muyum demiş. Kurtta düşmüş peşlerine az gitmişler uz gitmişler dere tepe düz gitmişler kurt yorulunca yarım tavuk onu da hop almış içine derken karşılına bir nehir çıkmış.

Nehirden su içerlerken nehir Hasana sormuş nereye gidiyorsunuz diye Hasan anlatmış başından geçenleri nehir ben yıllardır buradayım ağaların garibana bir şey verdiğini görmedim ben de sizle geleyim demiş yarım tavuk hop çekmiş onu içine. Gelmişler ağanın köyüne ağ Hasan'ı gördüğüne hiç sevinmemiş ama Hasan'a da belli etmemiş.

Yardımcılarını çağırmış Hasan'a kaz kümesini hazırlamalarını istemiş gece yarısı kazları Hasan'ın üzerine salmalarını istemiş. Hasan' a bu gece misafirim ol bakalım yarın bakarız demiş. Hasan ve Yarım Tavuk o gece kaz kümesine girmişler tam uyumuşlar ki kapılar açılmış kazlar hurra Hasan ve Yarım Tavuk' un üzerine saldırmışlar o esnada yarım tavuk midesinden tilkiyi çıkarmış ve tilki kazların hepsini öldürmüş ve kapıdan sıvıştırmış. Sabah olduğunda ağa Hasan 'nın değil de kazların öldüğünü öğrenince çileden çıkmış. Hasan'a çaktırmamaya çalışmış demiş ki bu gece rahat uyuyamamışsınız bu gece yine misafirim olun demiş. Onları koyun ağılna göndermiş. Hasan ve yarım tavuk uyurlarken birden koyunlar ağıla dolmuş ve onları ezmeye başlamış. Yarım tavuğun içinden çıkan kurt koyunları dağıtıvermiş. Koyunlar dört bir yana dağılmışlar. Sabah olunca karşısında Hasanı gören ağa küplere binmiş ama Hasan a belli etmemiş. Onlara bu gece siz ahşap kulübede kalın akşam için özür dilerim demiş. Gece olmuş ahşap kulübeye girmişler. Ağa bu gece işi kendi halletmek istemiş kulübeyi tutturmuş kendi evine geçmiş ama yarım tavuk dumandan uyanıp içinden nehri çıkarmış ve yangını söndürmüştü.

O esnada rüzgâr çıkmış bir kıvılcım ağanın evine yangın sıçramış. Ağanın evi yanmış kül olmuş. Sabah olunca köylüler Hasan'a artık ağamız sensin demişler. Hasan sizin bir ağaya ihtiyacımız yok bütün toprakları birlikte işleyebilirsiniz demiş. Hasan elmasını almış tekrar yolları düşmüş. Gökten üç elma düşmüş...

EK-2 Dülger Kızı Masal Metni

Evvel zamanda, hâli vakti yerinde bir dülger varmış. Bu adamcağız ile karısının hiç çocuğu olmamış. Bu duruma çok içerlediğinden bir gün heves edip ağaçtan kocaman bir kız bebek yapmış. Bebeği süslemiş, bezemiş, pencereye oturtmuş. Bu cansız kızı da çocuğu gibi sevmiş. Günlerden bir gün, padişahın oğlu o evin önünden geçerken bu kızı görmüş ve âşık olmuş. Saraya dönünce annesini, dülgerin kızını istemeye yollamış. Zavallı dülgerle karısı ne cevap vereceklerini şaşırılmışlar. Gelen elçilere “Hele bir düşünelim.” demişler Düşünmüşler, taşınmışlar. Ne etsinler? “Bu kız canlı değildir, ağaçtan bir bebektir.” deseler, koca padişahın oğlunu aldatmış oluruz diye korkmuşlar. Ertesi gün gelen elçilere: “Kızımızı şehzadeye veririz, veririz ama bir şartla.” derler. “Kız gelin odasına girinceye kadar kimse görmeyecek...” Padişahın sarayına elçiler bu haberi götürmüşler. Şehzade razı olmuş. Kırk gün kırk gece düğün dernekten sonra saltanat arabası gelini almaya gelmiş. Dülgerin karısı akıllı bir

kadınmış. “Ben ne yapsam da başımızı bu dertten kurtarsam?” diye düşünürken bir çare bulmuş. “Yanıma ağır bir taş alırım. İrmaktan geçerken, geline bunu bağlar da ırmağa atıveririm. Dibe gidince arasınlar da bulsunlar.” demiş. Ağaçtan kızı süslemiş püslemiş, telleyip pullamışlar. Kızı anasından başka kimse görmeyecek şekilde arabalara binmişler. Tam alay ırmaktan geçerken kadın taşı bebeğin beline bağlamış ve hızla arabanın penceresinden fırlatmış. Sonra da feryadı koparmış: “Aman yetişin gelin suya düştü.” Alay duraklamış. Dalgıçlar ırmağı kolaçan etmeye başlamışlar. Ora, bura derken bunlardan birinin eline bir saç dolanmış. Tutup çıkarmış ki ayın on dördü gibi bir kız... Arabaya getirmişler. Dülgerin karısı da bu işe şaşmış ama pek sevinmiş. Gelini yeniden giydirmiş, kuşandırmış. Alay tekrar yola düzölmüş. Sonunda saraya varmışlar. Gelini odasına kadar dülgerin karısı çıkarmış. Yanında biraz oturduktan sonra çıkmış. Kız, dülgerin karısı çıktıktan sonra kapıyı hemen kilitlemiş. Akşam olunca şehzade kapıya gelmiş, bakmış ki kapı kilitli... Çalmış, vurmüş, yumruklamış ama nafiye, kapı bir türlü açılmamış. Yalvarmaya başlamış: “Etme dülger kızı, yapma dülger kızı. Aç kapıyı ben geldim. “ Ne dese, nasıl yalvarsa kapı bir türlü açılmamış. Şehzade de kızmış ve gitmiş. Sabah olunca annesinin yanına çıkmış. “Anacığım, gidin dülgerin kızına bir can yoldaşı bulun, onun yâreni olsun, derdi neyse varsın öğrensın.” demiş. Annesi kıza bir can yoldaşı aramaya başlamış bu arada boş durmamış vezirin kızını dülger kızının yanına göndermiş. Vezirin kızı dülger kızının odasının önüne gelinde açılmayan kapı bir anda açılmış. Dülger kızı misafirini buyur etmiş biraz hoşbeş ettikten sonra oturduğu yerden: “Tabak, gel buraya.” diye seslenmiş Tabak tıngır mıngır gelmiş. Kız: “Ya Allah, bismillah.” deyip beş parmağını tabağın içine sokmuş. Parmakların her birinden birer üzüm tabağın içine düşmüş. Vezirin kızı şaşkınlık içinde yiyip içtikten sonra kalkmış gitmiş. Dülger kızının kapısı yine kilitlemiş. Şehzadenin annesi sonunda kıza bir can yoldaşı bulmuş. Ertesi gün kadın: “Gidip şu kızı bir göreyim.” diyerek açılmaz kapıya gelmiş ama kapı ona bir anda açılıvermiş. Bir de bakmış ki odanın ortasında peri gibi güzel bir kız oturmuş, sıрма saçlarından çektiği tellerle gergef işliyor. Dülger kızı kalkmış, misafirini buyur etmiş. Hoş beşten sonra oturduğu yerden: “Kazan kazan hadi yanıma gel” diye seslenmiş. Kazan yuvarlana yuvarlana kızın yanına gelmiş. Dülger kızı bir bismillah çekip kolunu kazanın içine sokmuş. Bir sağa, bir sola çevirmiş. Nefis bir tarhana çorbası kadının önüne gelmiş. Birlikte yiyip içmişler. Kadın, kızın hünerlerini kıskanmış. Odasına gidince koca bir kazan getirtmiş, içine kolunu sokmuş ama hiçbir şey olmamış. Kızıp kendini zorla kazanın içine sokmuş. Sonra da bir türlü kazandan çıkamamış. Kazanın içinde yuvarlana yuvarlana sarayı terk etmek zorunda kalmış. Şehzade bu sefer: “Bu işte bir iş var” diye düşünmeye başlamış. O akşam, böyle düşünceli düşünceli evine dönerken, önüne bir ihtiyar çıkmış. “Ne o şehzadem. Gam benim, kasvet senin mi? Neyin var? Niye öyle düşüncelere dalmışsın?” demiş. Şehzade: “Ah babacığım, benim derdim kimlerde var ki?” diye başlamış başından geçenleri anlatmaya. İhtiyar dinlemiş, dinlemiş de ona akıl vermiş: “Şehzadem akşama bir saat kala kapının önüne gidersen: Aman, bir saat sonra bir sürü misafirim gelecek. ‘Bana tez elden beş on türlü yemek yetiştir’ diye seslenirsin. Kapının dibinde oturur, içeriye kulak verirsın. Bak bakalım, içerde neler olup bitiyor?” Bunları söyledikten sonra ihtiyar ortadan kaybolmuş. Şehzade saraya gelince dülger kızın kapısının önüne gelince dülger kızına ihtiyarın dediklerini söylemiş. Sonra da kapıya kulak verip içeride neler olup bittiğini anlamaya çalışmış. Dülger kızı şehzadeyi dinledikten sonra hemen yemekleri

hazırlamaya başlamış. Sofrayı kurmuş, tabakları, bıçakları yerli yerine dizmiş. Sonra şöyle bir sofraya göz gezdirmiş. Sofrada tuz, biber eksik... El çırpıp seslenmiş. “Tuz, biber çabuk gelin.” Tuzla biber ise rafta, “Ben önce gideceğim, sen önce gideceksin” diye kavga etmeye başlamışlar. Dülger kızı bir beklemiş, iki beklemiş, gelen yok... Öfkelenip bağırması: “Ay babamın, Gün anamın başı için tez gelin. Yoksa varır ikinizi de cezalandırırım.” Bunun üzerine tuzla biber koşa koşa gelmişler. Şehzade de kapının önünde bunları duyunca şaşırılmış kalmış: “Demek bu dülger kızı değil, peri kızımıymış” diye aklı başına gelmiş. Bu sefer kıza seslenmiş: “Ay babanın, Gün ananın başı için kapıyı aç.” der demez kapı açılmış. Şehzade hemen kızın ellerine sarılmış. Kız: “Sen bir padişah oğluyun, ben de bir padişah kızıyım. Dülger kızı aşağı, dülger kızı yukarı, beni hor görmek, sana yakışır mıydı?” demiş. Şehzade kızın gönlünü almış. Kız da Ay babasının, Gün anasının adlarını andığı için şehzadeyi affetmiş. Yeni baştan kırk gün kırk gece düğün kurulmuş. Onlar ermiş muradına, biz çikalım tahtına.

EK-3 Nardaniye Hanım Masal Metni

Bir adamın on iki on üç yaşlarında kıymetli bir kızı vardır. Kızın annesi ölür. Kızın babası da evlenmeye karar verir, kızın hocası da baban beni alsın sana iyi bakarım der. Kız babasına hocasını almasını söylemiş. Adamla kadın evlenir. Aradan zaman geçer üvey anne kızı kıskanmaya başlar ve ondan kurtulmak için çare arar. Bir bayram günü babasından kırlarda gezmesi için üvey anne izin alır. Kız kırlarda gezerken acıkır. Üvey anne de tuzlu poğaçaya yapar ve su testisinin içine de yılan koyar. Kız poğaçayı yer suyu da içer. Kızın hali gün geçtikçe değişir ve karnı şişer kadın ebelere gösterir. Üvey anne kocasına kızın kırlara gittiği gün gebe kaldığını söyler. Adamın uykuları kaçır. Bir gün dayanamaz ve kızını alıp bir dağın tepesindeki ağacın altında ninni söyleyerek uyutur. Bir kamışın içine de arı koyar, arı vızıldadıkça kız babasını ninni söylüyor sanır. Adam kızı bırakıp evine döner. Kız uyanır babasını bulamaz ve ağlamaya başlar. Dağdan aşağı iner ve dereye abdest alırken karnından sesler gelir. Derenin içinden de bir ses cevap verir ve ağızından bir yılanla yavruları çıkar. Kız da rahat eder. Uzakta bir ışık görür, kapıyı çalar. Kırk Haramiler kapıyı açar ve kızı kardeş edinirler. Üvey anne ayın on beşinde aya “sen mi güzel ben mi güzel” diye sorar. Ay da “ne sen güzel ne ben güzel ille Nardaniye Hanım güzel” der. Üvey anne kocasından kızı nerde bıraktığını öğrenir ve bir sepet kirazı zehirleyip kızın yanına gelir. Kız kirazları alır yiyeceği sırada kirazları 40 tane kuşuna verir ve kuşları ölür. Akşam kardeşleri gelince durumu anlatır, onlar da kapıdan geçenlerden bir daha bir şey almamasını söyler. Ölen kuşlarının yerine 40 tane kuş getirirler. Aradan bir ay geçer ve üvey anne aya yine kim güzel diye sorar. O da aynı cevabı verir. Kızın yaşadığını öğrenince sakızları zehirleyip Nardaniye’yi yanına gider. Nardaniye sakızı alır kuşlar sakız ister, o da çiğneyip verecektir. Sakızı ağızına atınca düşer ölür. Akşam kardeşleri gelince kız öldü diye altın tabut yapıp kızı içine koyarlar. Nereye giderlerse kızı oraya taşırlarmış. Bir gün padişahın oğlu bunlara rastlar. Tabutun hikâyesini öğrenir ve alıp odasına götürür. Merak edip tabutu açar ve kıza âşık olur. Kızı alıp başköşeye oturtur, odasını kilitler. Akşam odasına gülerek girer sabah odasından

ağlayarak çıkar. Lalası da bir anahtar yaptırır odaya girer. Kızın orasını burasını eller ağzındaki sakızı bulup çıkarır. Kız hemen uyanır ve kardeşlerini sorup ağlar. Lala şehzadeyi çağırır, 40 Haramilere haber gönderir sevinirler. Şehzade ile Nardaniye 40 gün 40 gece düğün yapıp evlenirler. Kız başından geçenleri kocasına anlatır. Şehzade kızın babasını getirtir ve durumu anlatır. Kız ile babası birbirlerine sarılır. Şehzade üvey anneye de 40 satır mı 40 katır mı diye sorar. O da “40 satır düşman başına 40 katır verin de sılama gideyim” der. Kadını 40 katırın kuyruğuna bağlayıp kırkına da bir kamçı vurup parçalara ayırırlar. Onlar erer muratlarına.

EK-4 Nohut Oğlan Masal Metni

Bir varmış, bir yokmuş Allahtan başka kimse yokmuş... Bir koca karı, bir de onun kocası varmış. Hiç çocukları olmamış imiş bunların. Günlerden bir gün koca karı kalburun içinde nohut kalburlarken: “Ah, şu nohutlar kadar çocuklarım olsaydı,” der. Bu sözler ağzından çıkar çıkmaz bütün nohut taneleri çocuk oluverir. Hepsi bir çılgık, bir kıyamet dolusu verirler evin içine: “Ana acıktık, ana acıktık. Bize ekmek ver,” diye bağırmaya başlarlar. Zavallı koca karı deli olur. O gün de hamur yoğurmuş, beklermiş hamur kabarsın da ekmek yapsın. Çocukların hepsi hamur teknesine saldırmışlar, hamuru yiyip bitirmişler. Koca karı: “Ne yapacağım ben bunlarla?” diye düşünürken kocası çiftten eve gelmiş. “Hani kan, demiş, bugün sıcak ekmek yapacaktın?” “Ah, sorma, demiş koca karı, hepsini çocuklar yedi.” “Hangi çocuklar, kan? Yoksa sapıttın mı?” Koca karı her şeyi anlatmış. “Ne yapalım da bunlardan kurtulalım?” diye düşünmüşler, düşünmüşler. Nihayet adam bir çare bulmuş: “Be karı, demiş, bu gidişle bunlar bizi aç bırakacaklar. İyisi mi, yarın sen bir kazan su kızdır da çağır bunları. ‘Gelin çocuklarım, sizi yıkayım,’ de, hepsini kızgın suda öldür.” Koca karı da öyle yapmış. Hepsini kazana atmış, öldürmüş, sonra da kazanları devirmiş, oturmuş köşeye. Ama nohut çocukların en açığı, kadın onları kazana atarken kaçmış kurtulmuş da, çıkmış oturmuş kapının mandalina. Kadının bir şeyden haberi yok, ansızın bağırmış Nohut-oğlan: “Ana ben buracıktayım.” Koca karı şaşmış; bakmış bakmış etrafa: “Acaba nerden gelir bu ses?” demiş. Çocuk bir daha bağırınca, “Neredesin oğlum?” demiş. “İşte ana buracıktayım. Gözün görmez mi?” Koca karıcık hiçbir şey görememiş. “Kapının mandalımdayım ana, demiş çocuk. Beni öldürmezsen inirim.” Koca karı ne yapsın? “Öldürmem,” demiş. Çocuk da inmiş. Anasıyla barışmışlar. Öğlen olunca kadın: “Hadi oğlum, demiş, sana yemek vereyim de babana götür.” “Peki, ana.” Koca karı bir sahan pilavı eşeğin semerine bağlamış. Nohutcuk da eşeğin kulağına girip oturmuş. Gide gide, bunlar varmışlar yarı yola. Karşılarna bir pekmezci çıkmış. Pekmezci eşeği sahipsiz sanmış. “Hah,” demiş, “işte beleş pilav. Biraz da pekmez katarım, afiyetle yerim.” Başlamış pekmezle pilavı yemeye. Ama tam üçüncü kaşığı ağzına götürürken Nohut-oğlan bağırmış: “Yeter. Babama da bırak.” Pekmezci de korkusundan küt diye düşmüş ölmüş. Nohutcuk pekmezle pilavı babasına götürmüş. İhtiyarcık yemeğini yemiş, Nohut-oğlanı da yollamış çift sürmeye. Nohutçuk öküzün kulağına girmiş, başlamış: “Eso ha, eso ha...” demeye. Böylecene tarlayı sürermiş. Tam da o sırada Padişah tebdil-i kıyafet oralardan geçiyormuş.

Bakmış ki öküzler tarlayı sürer, başlarında kimse yok. Merak etmiş. Etrafa bakınca görmüş çiftçiye. Yanma gitmiş. “Merhaba,” demiş. Hoşbeş etmişler. Padişah sormuş: “Çiftçi dayı, sen burada oturursun, kimdir tarlayı süren?” “Oğlum.” “Hani? Öyle biri yok.” “Yakınma git, gör.” Padişah öküzün her tarafına bakmış: Yok, yok... Sonunda, öküzün kulağında nohut kadar çocuğu görmüş. “Bu mudur senin oğlun?” “Evet, odur,” demiş çiftçi. Padişahın pek hoşuna gitmiş bu Nohut-oğlan. “Ben Padişahım, demiş çiftçiye. Bana bu çocuğu satar mısın?” Ne yapsın, ne etsin? Düşünmüş, taşınmış adamcık, en sonunda kabul etmiş. Ama ayrılmadan Nohut-oğlan gizlice babasına demiş ki: “Baba, Padişah beni cebine koyar. Sen arkamızdan gel. Ben cebini delerim, sen de bütün paralarını toplarsın.” Öyle yapmışlar. Çiftçi epey para toplamış. Nohut-oğlan da artık saraya gelmiş. Padişah sormuş buna: “Nohut, çoban mı, âlim mi, deveci mi olmak istersin?” “Ben deveci olacağım,” demiş Nohut-oğlan. Ertesi gün bunun emrine kırk deve vermişler. Otlata otlata Padişahın çayırına getirmiş. Develer otlayadursun, kendi de bir ot yığınının ortasına oturmuş. Develerden biri ot yığımından yerken Nohut oğlan da yutuvermiş. Böylece Nohut-oğlan kaybolmuş. Öğlen olmuş, yok, akşam olmuş, yok... Padişah merak etmiş, gelmiş çayıra. Bakmış ki Nohut-oğlan ortalarda yok. Başlamış: “Nohut, nohut,” diye çağırmaya.

Nohut da: “Birinci devenin kanundayım,” diye ses vermiş. Deveyi kesmişler, bakmışlar, yok. Gene: “Nohut neredesin?” diye seslenmiş Padişah. “İkinci devenin karnımdayım.” Onu da kesmişler, bakmışlar gene yok. Böylece kırk deveyi kesmişler, Nohut oğlanı bulamamışlar. Meğerse Nohut-oğlan develerden birinin karaciğerinin içine kaçmış. Padişah da o ciğeri bir fukara kadına vermiş. Koca karı ciğeri sepete koymuş, evine gidermiş. Yolda çışı gelmiş, oturmuş işemeye. Nohut ciğerin içinden: “Ört, ayıp yerleri görüyorum,” diye bağırmış. Koca karı cık korkusundan ciğeri oracıkta bırakıp kaçmış. Nohut-oğlan usanmış artık, çıkmış ciğerin içinden. Tam da o sırada oradan iki hırsız geçiyormuş. Konuşurlarmış aralarında, o gece bir çiftliğe gidip koyun çalmak işi üzerinde.

Nohut oğlan seslenmiş: “Beni de götürün, çok yardımım olur.” Hırsızlar şaşmışlar: “Kimdir bu bağırın?” “Benim,” demiş Nohut-oğlan. Hırsızlar bakararmış dört bir yana, kimse yok... “Neredesin?” “İşte, bu çalının dibindeyim.” Gitmişler çalının yanma, sahiden de nohut kadar bir oğlan orada. İnanmamışlar ya buncacık çocuğun kendilerine bir yardımı olacağına, gene de almışlar bunu. Gece olunca mandıraya girmişler.

Nohut oğlanı içeri sokmuşlar, versin kuzulan bunlara diye. O bağırmış: “Kara kuzu mu istersin, ak mı?”

Hırsızlar: “Sus, derlermiş, çiftçi duyar da gelir üstümüze.” Nohut gene bağırmış: “Kara mı vereyim, ak mı?” Sonunda çiftçi, konuşmaları duyup fenerle dışarı çıkmış. Nohut-oğlan binmiş oturmuş fenerin üstüne. Başlamış bağırmaya: “Aman dayı, yaktın beni, yaktın beni.” Çiftçi, koltuğunun altından bu sesi duyunca korkusundan atmış feneri, kaçmış içeri. Hırsızlar da bir çift kuzu almışlar, gitmişler bir derenin kenarına. Sabah olunca kuzuları kesmişler, kebab etmişler, ama içecek suları yokmuş. Koskoca bir tulum varmış hırsızların yanında, Nohut-oğlan onu sürükleye sürükleye dereye götürmüş. Su doldurmuş içine. Almış eline bir değnek, başlamış tuluma vurmaya. Hem

de bağırmış: “Vurma çiftçi amca, kuzuları ben çalmadım. Vurma... İşte, şu iki hırsız çaldı kuzularımı.” Hırsızlar bu sözleri duyunca sanmışlar ki çiftçi geldi. Bütün kebabları orada bırakmışlar, kaçmışlar. Kebablar Nohut-oğlana, kalmış. O da yemiş istediği kadar, su da içmiş kana kana... Kuzu kebabından bana da bir lokmacık verdi. Dereden geçiyordum, kurbağalar: “Vak, vak, vak vak” deyince, ben de sandım ki: “Bırak, bırak, bırak,” diyorlar. Bıraktım da geldim.

Ek-5 Küllü Fatma Masal Metni

Üç kız kardeş ve anaları vardır. Bunlar çıkrık eğirirler. Külden çıkmadığı için küçük kızın adı “Küllü Fatma” olarak kalmıştır. Kendi aralarında sözleşerek kimin urganı koparsa onun etini yemeye karar verirler. Annelerinin urganı koptuğu için onu kazanda kaynatıp yerler. Fakat annesi Fatma’ya kemiklerini bir kuyuya atmasını tembihlemiştir. Küçük kız annesinin etini yemez, kemiklerini bir kuyuya atar. O kuyuda bol miktarda mücevher ve giysi bulur. Bunları giyerek ablalarının daha önce gitmiş olduğu şehzade düğününe gider. O sırada bir havuz başında ayağı kayıp altın ayakkabısı suya düşer. Şehzade bu ayakkabıyı bulur ve sahibini aramaya başlar. Küllü Fatma’yı bularak onunla evlenir. Kardeşleri bir gün Fatma’ya beraber hamama gitmeyi teklif ederler. Orada ona sihir yaparak kuşa çevirirler. Kardeşlerden birisi Fatma’nın yerine geçerek şehzadenin yatağına yatar. Sarayın bahçıvanı kuşu fark ederek şehzadeye haber verir. Kuş dillenenek olanları anlatır. Kardeşler cezalandırılır, şehzadeyle Fatma yeniden evlenir.

ÖZGEÇMİŞ

2012 yılında Kocaeli Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Öğretmenliği Bölümünde lisans eğitimine başladı. 2016 yılında onur öğrencisi olarak mezun oldu. Ekim 2016 yılında Edirne’de köy okulunda birleştirilmiş sınıfta sınıf öğretmeni olarak göreve başladı. 2017 yılında Kocaeli Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünde yüksek lisans eğitimine başladı.2018 yılında Çağdaş Drama Derneğinde Eğitime başladı 2020 yılında eğitimini tamamlayarak Drama Lideri oldu. Öğretmenliğe 2017 yılından itibaren Kocaeli’nde özel okulda Türkçe ve Drama Öğretmeni olarak devam etti. Hikâyeni Kap Gel Topluluğu ile birlikte Masal Anlatıcısı olarak sahne aldı. Rotary Kulübü İle İzmit Yahya Kaptan Çocuk Esirgeme Kurumunda Nardaniye Hanım Masalını anlatarak çocuklara Anadolu Masalı anlatımı yaptı. Kocaeli Kavram Kolejinde Masal Atölyeleri düzenleyerek öğrencilerle masallara yönelik drama çalışması yürüttü.

SERTİFİKALAR

Öğretmen Akademisi Vakfı-Nilay Yılmaz/ Yaratıcı Okuma Eğitimi (2020)

Öğretmen Akademisi Vakfı-Nilay Yılmaz/ Yaratıcı Yazma Eğitimi(2020)

Arkeolojik Varlıkların Korunması ve Kurtarılması – (2019)Koç Üniversitesi
Online Programlar SARAT Projesi

Şiddetsiz İletişim – (2019) Kadıköy Atölye/Deniz Spatar

Yaratıcı Drama 6.Aşama – (2019) Çağdaş Drama Derneği Kocaeli

Yaratıcı Drama 5.Aşama – (2019) *Çağdaş Drama Derneği Kocaeli*

Yaratıcı Drama 4. Aşama – (2018)

Çağdaş Drama Derneği Kocaeli

Yaratıcı Drama 3. Aşama – (2018) *Çağdaş Drama Derneği İstanbul*

Yaratıcı Drama 2. Aşama – (2018)

Çağdaş Drama Derneği Ankara

Yaratıcı Drama 1. Aşama – (2018) *Çağdaş Drama Derneği Kocaeli*

Hikâye Anlatıcılığı - Hikâye Tiyatrosu Eğitimi (2018)

Şarlo Art ACADEMY-Ankara

Bilim Uzmanı Koray Budak

Drama Eğitimi (2018 - 120 saat)

Kocaeli BB MEB Onaylı

Meslek Edindirme Kursu